HANEFÎ

VE

ŞAFİÎ

Mezheblerine ait

DÜ - MEZHEBİ

(İKİ MEZHEB) *Adlı bir*

İLMİHÂL

Yazan
Konya İmam-Hatip Okulu
Öğretmeni
Abdülmecid Ünlükul

*

İLERİ BASIMEVİ
KONYA
1962

Konya'nın bir çiçeğidir,
yazdığım şu İlmihâl.
Feyz'i aldım «Tebrizi» den,
bir de «Mevlâna» celâl
Al da oku ey azizim,
eksiğin bulsun kemâl

ÖNSÖZ

1 — Bu memleketlerde Hanefî ve Şafiî mezheblerine bağlı insanlar namazlarını karışık olarak cemaatle kılmaktadırlar. Bu iki mezheb adamlarının namazda birbirine uymaları caiz ise de, ictihattan doğma ihtilâflı meselelerde imam olan zat'ın öteki mezhebi de göze alarak riayet etmesi lâzımdır. Meselâ: Hanefî olan bir imamın bir yeri namahrem bir kadına değmişse abdestini tazeledikten sonra şafia ya imam olabilir. Ve keza, bir yeri kanamış olan Şafiî bir imam yeniden abdest aldıktan sonra Hanefîlere imamet yapabilir. Aksi halde ne o ona; ve ne de o ona imam olamaz.

Bu cemaatlere imam olan zatların çoğu İmam ve Hatip Okullarından çıkan kimselerdir. Ve bundan sonra da müslüman cemaatlerine imamet ve hitabet yapanlara kaynak olacak yalnız İmam ve Hatip Okullarıdır.

Binaenaleyh bu okullardan mezun olan münevver talebelerimizin Hanefî mezhebine vukufları tam ise de Şafiî mezhebine vukufları pek azdır. Bundan dolayı imamlarımızın vebalde kaldıkları ve kalacakları ihtimali vardır.

Binaenaleyh o zatları şu vebalden kurtaracak (dümezhebi) yani her iki mezhebden bahsedecek bir risalenin vücuda getirilmesi dinî bir ihtiyaç ve bir zaruret haline gelmiştir.

2 — Namaz gibi amelî hükümlerin dünya ve ahiret saadetlerine pek büyük hizmetleri olduğu halde o

hükümlerin faydaları yalnız ahirete ait olup, dünyamıza hiçbir faydaları olmadığı gibi, yanlış bir fikir telâkki edilmektedir. Bu yüzden o hükümlerin işlenmesinde tembellik gösteriliyor. Halbuki o hükümlerin faydaları ahiretten fazla dünyaya aittir,

3 — Halihazırda okullarda okutulmakta olan fıkıh kitapları yalnız Hanefî mezhebine ait oldukları gibi meseleler ve hükümlerden gaye ve faydalarından bahsedilmiyerek yalnız çıplak bir ifade ile beyan edilmektedir. Bu hadise zamanın tenevvürüne muhaliftir. Çünkü münevver bir zamanın talebesi münevver olmalıdır. Münevver olan bir genç herşeyin hikmet ve faydasını anlamak ister.

İşte bu üç noktayı nazara alarak o noktaların yaptıkları manevî tahribata son verilmek üzere şu risale felsefî ve dü-mezhebî bir şekilde yazılmıştır. Evet amelî hükümlerin dünya ve ahirete ait faydaları aklı ve kalbi tatmin ve zamanı ikna edecek bir tarzda izah edilmiştir. Aynı zamanda Şafiî'nin Hanefi'ye muhalefet ettiği noktalar sahifelerin altında çizilen çizgi arkasında notlar şeklinde yazılmıştır ki, bu risaleyi okuyan zat, her iki mezhebi elde etmiş olsun.

İşte bu vesile ile imamlar Şafiî mezhebine de vakıf olmakla vebalden kurtulur. Ve Şafiî'lere serbest imam olabilirler. Ve münevver genç ve talebemiz de seve seve fıkıh derslerinden lezzet ve zevk alarak okuyabilirler.

İşte çok zahmetlerle vücuda getirdiğim şu risaleyi bilhassa İmam ve Hatip Okulları talebelerine yardımcı olarak takdim etmekle kendimi bahtiyar addediyorum.

Abdülmecid ÜNLÜKUL

Her iki mezhebi havi yazıldı şu ilmihal
Düzülmüş içinde ahkâm; pek güzel inci misal
Cem'i güzel, nazmı parlak, Muhtasar uslûbu âl
Kurtarır herbir imamı, Her günahdan her vebal;
Ûnlükul’un yadigârı, sizde kalsın şu nihal.

Mirza - Zade

Abdülmecid Ünlükul

BiSMiLLÂHiRRAHMÂNiRRAHiM

Birinci Konu :

« ALLAH'I SEVERİZ »

Evet, Allah'ımızı severiz çünkü bizleri yoktan var eden O'dur. Karanlıktan aydınlığa çıkartan O'dur. Dünyada görünen bütün şu güzel şeyleri, kıymetli nimetleri bizlere veren O'dur. Ve âlemde bulunan her şeyi bizlere hizmetçi, besleyici olmak üzere müsahhar ve emirber kılan ancak Allah'tır.

Ezcümle,kocaman güneşi bizlere ziya ve hararet vermek için bir lüküs ve soba işlerini görebilmek şeklinde yaratmıştır.

Gece karanlıklarında işlerimizi görebilmek için bir idare lâmbası vazifesini gören ve vakitleri tayin eden bir takvim işini gören koca ay kürresini me'mur kılmıştır.

Ve gıdalarımızı arz tarlasında yetiştirmek için, hava tabakasını denizlerden suları kaldırıp yağdırmak üzere bir sünger vazifesiyle vazifelendirmiştir.

Ve şu güzel dünyayı bütün müştemilâtıyla bizlere bir otel ve şaheser bir mesken kılmıştır.

Ve bizlere hakimiyet, hürriyet vererek şu kürre'i arza halife kılmıştır. İstediğimiz kadar yer, içer, giyer, gezer, havalarda uçar, denizlerde yüzer, bütün mahlûkata hüküm ederiz.

Maahâzâ bu kadar sonsuz nimetler mukabilinde bir men-

faat tâkip ettiği yok. Ve yaptığı bütün masraflar parasız pulsuz ihsan ve in'âmlerdir.

Binâenaleyh, insanların Allah'ca ne derece sevgili, ne kadar kıymetli, ne kadar yüksek bir mahlûk olduğu anlaşılır.

Buna binâen bizim de O büyük Allah'ın bizlere olan yüksek sevgisine bilmukabele muhabbetimiz, sevgimiz lâzım ve zarûridir.

Evet, canımızdan ana ve babalarımızdan daha ziyade ulu Allah'ımızı severiz. Çünkü onları da bizleri de yaratan ancak Allah'dır. Ve bütün belâ ve musibetlerden koruyan Allah'dır. Ve bütün elem ve hastalıklardan tedâvi edip kurtaran Allahdır. Böyle ulu Allah'a borçlu bulunduğumuz muhabbet ve sevgiye son varmı dır?

Evet, O koruyucu Allah'a muhabbetimize nihayet olamaz çünkü ihsanlarına, lûtuflarına son olamadığı gibi tabii O'nun lûtuflarına karşı sevgi ve şükranlarımıza da son olamaz.

İkinci Konu :

«SEVGİLİ PEYGAMBERİMİZİ DE SEVERİZ »

Çünkü Allah'ı bize tanıtan O'dur. Kâinat kitabında yazılan kudret mu'cizelerini bize gösteren O'dur.İyi ve kötü şeyleri tarif eden O'dur. Küfürden islâmiyete, zulmetten aydınlığa, yalancılıktan doğruluğa bizleri çıkartan O'dur. Ruhlarımızı cilalandıran, fikirlerimizi tenvir eden, kalplerimizi temizliyen dünya ve âhiret saadetine giden yolları bizlere gösteren O'dur.

Böyle bir Peygamber-i Zîşân sevilmezse başka sevilecek bir şey varmıdır? Hakkımızda göstermiş olduğu maddî ve manevî şu kadar hizmetine karşı ve bizimle Hâlikimiz arasında yapmış olduğu « Santrallık » vazifesine karşı lâzım gelen sevgimizi, hissiyâtımızı, hulûsümüzü sonsuz memnûniyetimizi açıklıyacak hiç bir ifade bulunmaz.

Maahâzâ O zât bütün insanlar içerisinde ve bütün Peyğamberlerden Cenab-ı Hak'ca en efzal en sevgili olmasaydı kelime-i şehâdette olduğu gibi Kur'an-ı Kerimin pek çok âyetlerinde Allah'ın adıyla O'nun adı beraberce zikredilmezdi.

Binâenaleyh bizler böyle yüksek bir rasûlün ümmetinden olduğumuzdan bahtiyarız. Allah'ın böyle sevgilisini elbette ve elbette bizler de severiz.

Ûcüncü Konu :

« ALLAH'A İBADET ETMEYE BORÇLUYUZ »

Evet bir insan başkasından gördüğü bir iyiliğe veya aldığı bir hediyeye karşı mukabelede bulunması bir borçtur. Böyle bir borcun edâ edilmemesi insaniyetsizliğe delâlet eder. Ve sevişmemeğe sebep olur. Ve aralarında muhabbet alış verişi kesilir.

Binâenaleyh, Cenab-ı Hakk'ın bizlere sayısız nimetlerine sonsuz lûtuflarına bilhassa bizlere verdiği vücut, varlık hediyesine karşı mukabelede bulunmamız bir borçdur. Bu borcu tediye etmemek insaniyetten düşürtür. Ve ulu Allah'ın yüksek teveccühünü, muhabbetini kayıbettirir.

Öyleyse, mukabelede bulunmalıyız ki daha fazla teveccühüne mazhar ve daha ziyade nimetlerini, hediyelerini kaza-

nalım.

Evet. O büyük Allah'ımız Kur'an-ı Kerim'inde bizlere hitaben şöyle emrediyor. **(Velein şekertüm leezîdenneküm)** yani sizlere verdiğim ve vermekte olduğum nimetlere karşı arz-ı şükranda bulunuldukça daha çok ihsanlarda bulunacağım. Fakat teşekkürlerde bulunmadığınız takdirde aramız bozulur. Nimetlerimi azaltacağım. Veya değer ve kıymetlerini indireceğim gibi korkunç bir mâna da zihne geliyor.

Meselâ; bir çocuk her gün sabahleyin mektebe gittiği ve öğle zamanı geldiği ve akşam üzeri eve döndüğü vakitlerde anasının, babasının daima ellerini öpüp dualarını alırsa tabiî o çocuk anaya, babaya yaptığı hürmetle daha ziyade şefkat ve lûtuflarına mazhar olur. Aksi takdirde o çocuk, asi ve haylazlar sırasına geçer. Ana ve babanın bedduasına, şefkatsizliklerine maruzkalır, kıymetten düşer.

Kezalik, biz insanlar da sabahleyin işimize gücümüze gider ve gelirken ve yaparken Allah'ımızın ismiyle yardımıyle, hidayetiyle niyet ederek yaparsak daha fazla teveccüh, yardımını kazanırız. Aksi halde nankör oluruz. Bu ise insaniyete muhaliftir.

İbadetten maksat nedir? Malûmya ibadet herkesin bildiği namaz, oruç, haç, zekât, gibi ameli hükümlerdir. Evet bu gibi ameller Allahın nimetlerine karşı teşekkür vazifesini gören bir borçtur. Bu borcu veririz ama bu gibi amelleri yapmakla borçtan kurtulma imkânı yoktur.

Bu ameli hükümlerden başka pek çok Allahın emirleri vardır. Ancak bu emirlerin iktizasını yapmakla borçtan bir derece kurtulabiliriz.

Meselâ; vatanımızı ihya, imar etmek, düşmanların istilâsından korumak için lâzım gelen teşebbüslerden geri durmamak ve bütün bilgileri, fenleri elde etmek hususunda say ve çalışmak ve okullar, hastahaneler, köprüler,yollar, çeşmeler

gibi yaşayışı kolaylaştıran müesseseleri vücuda getirmek bilhassa maddeten vemanen geri kalan zayıflara muhtaçlara yardım etmek gibi insanların asayiş ve yaşayışlarını te'min hususunda gerek Kur'anı kerim ayetleriyle, gerek peygamberimiz hadisleriyle verilen emirleri yerine getirmekle bir derece Allah'a olan ibadet borcumuzu tediye edebiliriz. Yoksa borçlu kalır ve borçlu da ölürüz, kıyamette cezayı da çekeriz.

Dördüncü konu:

« PEYGAMBERİMİZİN HAYATI »

Peygamberimiz aleyhisselâm yirmi nisan 571 milâdı tarihinde rabiiülevvele rastlayan pazartesi günü Mekke şehrinde doğmuştur. Dedesi Abdülmuttalib'in emri üzerine ismi Muhammed konulmuştur.Muhammed birkaçgün anası tarafından emzirilmiş ise de Arap adetleri üzerine Mekke dışarısında «Havazen»kabilesine mensub Halime kadına emzirilmek üzere verilmiştir.altıseneHalimenin yanındakaldıktan sonra anasına getirilip teslim edilmiştir.

Peygamberimizin süt anası halime kadın hz. Muhammed peygamber oluncaya kadar hayatta kalmış ve peygamberle görüşerek çok büyük hürmet ve iltifatlarına mazhar olmuştur.

Peygamberimiz aleyhisselâm altı yaşında iken anasıyle beraber Medineye gider. Ve Medineden dönerken « İyva » mevkiinde anası vefat eder. Kendisi hizmetçisi « Ümmi Eymen » tarafından getirilip Abdülmuttalib'e teslim edilmiştir.

Dedesinin Ölümü ile sekiz yaşında iken Amcası Ebu talib'in himayesinde beslenir. Oniki yaşında iken amcası Ebu Talip ile beraber alış veriş için Suriye cihetine giderlerken «Buhayra» namında bir rahible görüşürler. Rahib Muhammedi görür görmez, «işte Peygamberlerin efendisi budur» demiştir.

Arab kabileleri ticaretle iştigal ederlerdi. Ebu Talib de bir tüccar idi. Hz.Mulıammed amcası ebu Talible beraber ticarî işlerle meşgul olmaya başlamıştır.

O zatın ticaret hususunda gösterdiği sadakat, istikamet her tarafa yayılmıştı. Hatta herkes kendisine « EL EMİN » derlerdi. O hazret alışverişte öyle bir nam kazandı ki herkes hayran olurdu. Bunun üzerine « Saliha» ünvanıyla meşhur servet sahibi Hatice namında bir kadının komisyonculuk suretiyle mallarını Basra cihetine götürdü. Üç ay zarfında büyük bir kazanç ile sattıktan sonra dönüp geldi. Hatice O'nun bu kadar îstikamet ve sadakat sahibi olduğuna hayran olarak kendisi ile evlenmeyi teklif etti. Her iki taraf evlenmeye karar verdikten sonra düğün masrafı Hatice tarafından yapıldıktan sonra Ebu Talip ile Hz.Hamza Haticenin evine gider 500 altın mihr ile nikâhlarını ahd-ederler. Hatice bu ahd-i nikâh zamanında 40 yaşında imiş. Ve başka kocadan iki oğ. lanla bir kızı da varmış. Hz.Muhammedin İbrahimden maada bütün çocukları Haticedendir.

Hazreti Muhammed'in Basra, Suriye'ye seyahatlerinden başka Yemen ve sâir bazı yerlere de seyahat ettiği bazı riva yetlerde varsa da kat'i değildir.

Hz.Muhammed'in putperestlikten çekilmesi :

Bu zat ne küçüklüğünde ve ne gençliğinde ve bütün za manlarında putperestlikle alâkadar olmadığı müsellem ve ma'-lumdur. Hatta Kureyşîler tarafından putların şerefine kesilen bir hayvanın etini yememiş reddetmiştir. Bu zât peygamberliğinden evvel putperestlikte mücadele ettiği muhakkaktır. Hatta tanıdığı eşhası putperestlikten menederdi.

Hz.Muhammed'in peygamberlikten evvel en meşhur dostlarından biri Ebû Bekir idi ki-yâr-i ğar-le meşhurdur, Bir de Hatice'nin yeğeni Hakîm Bin Hazem dir. Bu zat Kureyş'in

büyüklerinden ve Muhammed'in samimi dostlarından idi. Kureyş'ilerin-darinnedve- denilen siyasî mahfelleri bu zata aittir. Hakim Bin Hazen o mahfeli yüz bin dirhemle Muaviye'ye satmış ve aldığı parayı sadaka olarak dağıtmıştır.

Beşinci konu:

« İSLÂMİYETİN DOĞUŞU »

Hz.Muhammed'in doğumunda Mekke şehri Putperestik merkezi idi. Arapların taptıkları üç yüz atmış put içerisinde bulunurdu.

Kâ'be'nin anahtarı ile bazı işleri Hz.Muhammed'in ailesine ait iken O hazret hiçbir vakit putlara baş eğmemiştir. Ve Arapların çirkin adetlerine muhalif hareket ederdi. O hazret bilhassa ticaret gibi dünya işleriyle meşğul olduğu halde dünya ve dünya işlerini kalben boş ve faydasız hissederdi. Fakat ruhunun sevdiği hedefi kavrıyamıyordu.

Hz.Muhammed Mekke'den üç mil mesafede olan Hıra Dağı'na gider aylarca orada tefekkür ve murakabeye varırdı. Erzakı tükendiği zaman evine gelir erzakını alır bir daha Hıra'ya giderdi. Orada yaptığı ipadet Hz İbrahim'in Peygamberliğinden evvel yaptığı ibadet gibi tefekkür ve ibret almak idi.

Mesela «ben neyim, niçin vücûda geldim, bu kainat nedir, Nereye gidivoruz, Neye inanmalıyız? » gibi suallere cevap arıyordu

Hz. Muhammed'in peygamberlik başlangıcı olarak en evvel «sırlar» gibi gizli şeylerin ru'yasında inkişaf etmeğe başlamasıyla olmuşturki uykuda gördüğü her şey aynen vuku bulurdu.

Bu halet (Ru'yayı sadika) ile tabir edilir.

Bir gün Hz.Muhammed Aleyhisselâm Hıra Dağı'nda tefekkür ve düşüncelere dalmış iken gaibden bir melek şu sözleri kendisine söylemiştir.

(Oku, her şeyi yaratan ve insanı kan yığınından vücûda getiren Rabbın namına oku!) Hz.Muhammed bu sözleri dinledikten sonra Allah'ın tecellisinden korkup titriyerek evine dönmüştür.

O Hazret Hıra'da başına geleni Hatice'ye anlatmıştır. Hatice O'nu o zamanın en meşhur âlimlerinden «Vereka'ya» götürmüş. Vereka bunun sözlerini dinledikten sonra «Bu, tam Hz.Musa'ya gönderilen Nâmusdur» Yani melektir demiştir.

O hazretin gösterdiği telâş ve korkunun esbabı: Nübüvvet ve Allah'ın tecellisi değildi. Ancak nübüvvete erişeceği zaman nübüvvet vazifesinin ağırlığını düşünmekten telâş ve korkuya düşmüştü. Çünkü : Hz. İsa'nın vazifesi yalnız tebliğ idi. Hz. Musa'nınki de yalnız kavmine Peygamberlik edip kavmini kurtarmak idi. Hz. Muhammed'in vazifesi bütün insanları cehaletten ma'rifete, dalâletten hidayete çıkartmak idi. Tabiî böyle ağır bir vazifeden korkulur.

O Hazret, en evvel nübüvvetini kadınlardan Hatice'ye, çocuklardan Ali'ye, Erkeklerden Hz. Ebu Bekir'e söylemiş. Ve onlarda tereddütsüz kabul etmişlerdir. Sonra bilhassa Ebu Bekir'in dalaletiyle Hz. Osman, Abdurrahman Bini Avf' Sağd Bini Ebî Vakkas gibi evvelce de putlardan çekinen büyük zat'lar müslümanlığı kabul etmişlerdi.

Hz. Muhammed nebi olarak tam üç sene mahrem bir süratte Peygamberliğini îfa ettikten sonra «Aldığın emri infaz et, ve akrabalarını korkut» mealinde nazil olan ayetle risalete mazhar olarak tebliğe başlamıştır, İşte İslâmiyetin doğuşu bu tebliğden meydana çıkmış ve yavaş yavaş büyümeğe başlamıştır.

« İLGİLİ VAK'ALAR »

1—Rasûlü Ekrem «Safa» tepesine çıkar Kureyşîleri İslamiyete davet ederken:

Ebu Leheb; Hz. tin «sözlerine karşı helak olasın, «bunun için mi bizleri buraya çağırdın» diye O Hz. te beddua ettiğinden hakkında (Tebbet) sûresi nazil olmuştur.

2—Rasuli Ekrem verdiği bir ziyafet esnasında akrabasından Abbas, Hamza, Ebu Talip gibi zatlara İslamiyyeti tebliğ etmiştir. Onlar bu tebliği sükut ile karşılamış ve şaşmış kalmışlardır. Yalınız 14 yaşında bulunan Hz. Ali ayağa kalkarak demiştir ki, «ben hepinizden başça, yaşça, görüşçe zayıf veküçük isemde Muhammed'e yardım edeceğim»demiştir.

3 — Kureyşiler Rasuli Ekremi Ebu Talibe şikayet ederler, Ebu Talip de nazikâne cevap verir, onları reddeder. Rasuli Ekrem yine tepliğe devam eder. Kureyşiler bir daha şikâyete geldiklerinde Ebu Talip Rasuli Ekremi Himaye Etmekten vazgeçer gibi bir durum gösterir.Rasuli Ekrem Ebu Talibin gevşeklik gösterdiğinden şu sözleri söylemiştir.

«Kasem ederim ki, o adamlar bir elime güneşi, diğer elime de ayı koyarlarsada, risaleti tebliğden vazgeçmem. Ya Cenab-ı Hak bana bir kuvvet verir, yahut da bu uğurda feda olurum» Demiştir. Bu sözler Ebu Talibe çok tesir eder. Haydi oğlum vazifene devam et. Hiç kimse senin bir kılına el vuramaz. diye himaye edeceğine söz vermiştir.

Rasuli Ekrem yine faaliyete devam etmiştir. Kureyşiler hayatına yanaşamıyorlarsada türlü türlü azab ve cefa vermekten geri durmuyorlardı.

4— Hazreti Muhammed'i iğfal için kureyşiler namına -Utbe bin Rabia-Ziyaretine gider.

Ya Muhammed; İstediğin nedir? Her ne istersen servet

olsun, kadın olsun, hattâ Mekke hakimliği olsun, sana verelim. Bu işten vazgeç demiştir. Rasuli ekrem ona cevaben, birkaç ayet okumuştur. Utbe, bu ayetlerin yüksekliğine dikkat ederek fikrini değiştirmiş ve geri dönerken Kureyşilere demişki; bana kalırsa bu adamı kendi haline bırakalım. Onun söylediği sözler hiçbir söze benzemiyor. Bütün sözlerin fevkindedir. Eğer muvaffak olursa lehimizedir. Muvaffak olmadığı takdirde Arabistan onu imha eder.

HAZRETİ HAMZANIN MÜSLÜMANLIĞI

Hz. Muhammed'in süt kardeşi ve çocukluk arkadaşı ve ayni zamanda kendisinden üç yaş büyük olan Hz.Hamza avcılığa meraklı bir zattı. Her akşam avdan dönerken Kâbeye gider Kureyş ululları ile görüşürdü. Onlarda kendisine çok hürmet gösterirlerdi. Halbuki Kureyşilerin Muhammed'e yaptıkları zulümlerden yabancılar bile müteessir olurlardı.

Ebu Cehlin o hazrete bir gün yaptığı işkenceyi, bir zulmü, bir cariye görüyor. Cariye tahammül edemez, hemen hamzaya gider, meseleyi ona nakleder. Hz.Hamza fevkalâde bir teessürle silâhını alır Kâbeye gider. Ebu Cehilin önünde durarak işte ben müslüman oldum, ne edersen et diye Kureyşilerin inadına kalben değilse de zahiren müslümanlığını ilân eder. Fakat, birkaç gün sonra tefekkür ve düşünceler neticesinde müslümanlığı bihakkın kalben tasdik etmiş, müslümanları kahramancasına muhafaza ve himayeye başlamıştır.

HZ.ÖMER'İN MÜSLÜMANLIĞI

28 yaşında bulunan Hz.Ömer fevkalâde müslümanlığa zıt idi. Hatta bir gün Kureyşilerin teşvik ve ısrarlarıyle kılıcını çekerek, yalın kılıçla Kâbeden çıkar gider. Yolda rastladığı Naim bin Abdurrahman «Nereye gidiyorsun» sualine cevaben Muhammed'i öldürmeğe gidiyorum dediğinde, evvelâ kız kar-

deşinle enişten Saidin ahvalini anla, sonra Muhammed'e git demiştir. Ömer bu sözleri Naimden işitir işitmez hemen kızkardeşinin kapısını çalar, içeriye girer.

Eniştesiyle boğuşmağa başlar Hatta kızkardeşine bir darbesi değer, kanlar içinde kalır. Neyse, kız kardeşiyle eniştesinin okudukları ayetleri okur. Dikkat eder. Derhal kalbine iman damlamağa başlar. Hemen evden çıkar «Safa» tepesinin arkasında bulunan Hz.Muhammed'in bulunduğu eve yalın kılıçla gider. Eshab, Onu görür görmez kapıyı açmak istemiyorlar. Hz.Hamza, bırakın gelsin. Hayır için gelmişse, iyi yoksa onun başını kılıçla uçururum, demiştir.

Ne ise, içeriye girer. Rasuli ekrem neye geldin Ya Ömer, der. Ben, Müsliman olmağa geldim, dediğinde, Rasuli Ekrem Eshabıyla beraber, Allahü ekber diye tekbirlere başlarlar.

Hz Ömerin imana gelmesi, Rasuli ekremin evvelce «Yarab bu dini ya ebu cehil, veya Ömerle takviye et» diye yapmış olduğu dûa hürmetine vuku bulmuş ve İslâmiyet Ömere nasip olmuştur.

Hz.Ömer, hemen peygamberle ashabını toplıyarak önlerine düşer, doğru kâbeye götürür. İslâmiyyeti Kureyşilere karşı ilân ederler.

İşte İslâmiyyetin doğuşu evvelce gizli bir şekilde olmuş ise de alenen ilân edilmesi haz. Ömerin müslümanlığı ile olmuştur.

Altıncı konu:

HULEFA-İ RAŞİDİN KİMLERDİR?

İslâmiyyet üç devre üzerine geçmiştir.

1. Peygamberlik devresidir ki 13 sene Mekke de, 10 sene de Medine de olmak üzere 23 seneden ibaret nübüvvet ve

risalet devresi geçmiştir **2.** devre, hilâfet devresidir ki, Peygamberden sonra yerine geçip maddî ve manevî bihakkın dört zat tarafından idare edilen hilâfet devresidir.

Hz. Ebu Bekir iki sene üç ay on gün hilâfette kalmıştır. Hz. Ömer On sene altı ay yedi gün devam etmiştir. Hazreti Osman 12 sene hilâfeti idare etmiştir. Hz. Ali, altı sene devam etmiştir.

Demekki hilâfet devresi 30 sene 9 ay 17 gündür. Hulefa-i Raşidin denilen mezkûr zatlardan ibarettir.

3. ncü devre Saltanat devresidir ki, bu devre de İslâmiyet daha çok dünyevi menfaate dayanmıştır. Bu devreyi icat edip 41 tarihinde riyasete geçen Hz. Muaviyedir.

Yedinci konu :

İSLAMİYYETTE BİLGİ VE BİLGİNLERİN KIYMET VE DERECELERİ

Bilginin Kıymet derecesini ifade eden Kur'an-ı Kerim ayetleri;

1. En evvel nazil olan « İkra' Bismi » ayetiyle bilgi ve kıraat emredilmiştir.

2. «Her kim ilim ve hikmete mazhar olmuşsa çok büyük hayra rast gelmiş» mealinde bir ayetle tasrih edilmiştir.»

3. Beşikten kabre kadar bilgi arayınız diye, Rasulü Ekrem bir hadisi ile emretmiştir.

4. Bilginler hakkında, bilen ve bilmeyen derece ve kıymetçe bir değildir, diye Kur'an-ı Kerim emretmiştir.

5. Bilginler Peygamberlere varistirler, diye Rasuli Ekrem emretmiştir.

Hülâsa insanı hayvandan ayıran bilgidir.

İnsanı bütün mahlukata hâkim kılan bilgidir.

Maddi ve manevî bütün terakkiyat ancak bilgi ile olabilir. Ve bilgi nisbetinde insan yükselir ve alçalır. Binaenaleyh, zamanın tenevvür ve terakkisi nisbetinde, bizler de tenevvür ve terakki etmeliyiz.

Sekizinci konu:

İSLAMİYYETTE AHLAK :

Rasulü Ekrem, bir hadisi şerifinde, «Ben güzel ahlâkı ikmal itmek için gönderilmişim » diye emretmiştir. Demekki İslamiyyetten doğan en büyük gaye ahlâktır. Ve dünya, ahiret saadetlerini doğuran ancak ahlâktır. İnsanı herbir yüksekliğe eriştiren ahlâktır.

1. Ahlâkın en birincisi doğruluktur ki, insanın dili, kalbi, fikri bir olmalıdır. Ahlâkı güzel herhangi bir işe girerse muvaffak olur.

2. Ululemre kanunlara itaat etmektir, Çünkü milletin asaviş ve yaşayışı hükümete olan itaate bağlıdır.

3. Ana ve babaya itaat etmektir. Çünkü ebeveyne itaat etmeyen adama çocukları da itaat etmeyeceklerdir.

4. Komşuların hakkına riayet etmektir.Çünkü hukuk arasında en ehemmiyetli komşu hakkıdır. Komşuya yapılan hürmet anaya yapılan hürmet gibidir. İçtimaî hayatı sarsılmaktan koruyan esbabdan biri de komşuların hukukunu muhafaza etmektir. Hattâ bir kişinin iyi olup olmadığı komşusunun şehadetiyle sabit olur.

Hülâsa, bir insan, büyüklere oğulluk, küçüklere babalık, emsaline kardeşlik muamelesini yaparsa tam mansıyle insan olmakla İslamiyyetin emrettiği güzel ahlâkı kendisinde toplamış olur.

Dokuzuncu konu:

BU DÜNYA NEDİR:

Azizim, bu dünya; Allahın büyük bir otelidir. İnsanları muvakkaten bu otelde oturtturur. Ve bütün ihtiyaçlarını te'min eder. Onlardan hiçbir şey istemez. Yalnız insanların şahsî ve içtimaî hayatlarını, istirahatlarını sağlayacak onbir maddeden ibaret bir program çizmiştirki, o maddelere göre hareket etmekle aralarında fenalık kötülük olmasın. Ve daima Allah'ın lûtuf ve ihsanlarına mazhar olsun. Ve kahr-u gazabına maruz kalmasınlar.

O maddeler: altısı imani ve vicdanidir. Beşi de amelidir. En evvel, imanî maddelerden başlayacağız.

Birinci madde : Allaha iman,

Yani şu kâinatı yaratan Allah'ın varlığını, birliğini, sıfatlarını inanıp kabul etmek lâzımdır.

Allah'ın varlığına Delil : Azizim, Allah'ın varlığı en bedihi, en açık bir meseledir. Bedihi olan bir şeyi delille araştırıp bulmak ayıptır. Yalnız, « Göz » maddiyatı görmek için yapılmış bir alettir. Manevî şeyleri görmek selâhiyetinde değildir.

Maahâza Allahın varlığına en kat'î en metin delil, bizim varlığımızdır. Çünkü, Allah olmasa biz olamayız. Mademki biz varız Allah'ta vardır. Eğer Allah yoktur desek varlığımızı inkâr etmiş oluruz.

Evet, bir resim, kendi kendine ressamsız vücuda gelemediği gibi o resmin sahibi de kendi kendine vücuda gelemez. Herhalde o resme bir ressam lâzım olduğu gibi, sahibine de birhalîk lâzımdır.Aksi takdirde bir adanım kendisine hem baba, hem oğul olması lâzımdır.

Allahın birliğine delil; Evet Allah kâinatın hâlikidir. Hâlık

iki olduğu takdirde her iki hâlikin kudretleri ya birbirine denk olur, veya biri tam diğeri noksan olur. Birbirine denk olursa birisi fazla olur. Biri tam diğeri nakıs olursa kudreti nakıs olan halik olamaz, öyleyse halik birdir.Maahaza ikilikten ihtilâf çıkar. İhtilâftan ihtilâl çıkar, ihtilâlden fesad doğar. Halbuki ne göklerde ve ne de yerlerde zerre kadar bir fesad yoktur. Tam manasıyle nizam ve intizam davam etmektedir. Öyleyse halik birdir. İki değildir.

Allah'ın Sıfatları :

Evet insanda bulunan hayat, ilim, irade, kudret, işitmek, görmek konuşmak gibi sıfatların Allah'ta da bulunması zaruridir.Çünkü ancak bu sıfatlarla kâinat yaratılırve iş görülür.

Maahâza; insanlara bilgiyi veren cahil olamaz. İradeyi veren iradesiz, hayatı veren, hayatsız olamadığı gibi, konuşmayı görmeyi işitmeyi de insanlara veren, lâl, sağır, âma olamaz.

Yalnız Allah'ın bu sıfatları bizim sıfatlarımızın cinsinden değildir. Keyfiyetleri nasıl olduğunu bilmiyoruz.

İkinci madde :

MELEKLERE İMAN :

Arkadaş; imanın rükünlarından biri de meleklerin vücuduna inanıb kabul etmektir.

S— Melek nasıl bir mahluktur. Menşei nedir.? İnsandan ne gibi birfarkları vardır? İnsanlara muhalefet cihetleri varmıdır? Meleklerin işleri nedir? Melekin vücuduna delâlet eden ne gibi şeyler vardır.?

C — 1 - İnsan topraktan olduğu ğibi melekte nurdan neş'et etmiştir. Evet nur gibi bir lâtifin meleki bir hayata menşe olması toprak gibi bir kesifin insanı bir hayata medar olmasından daha mâkuldür. Bunu düşünen onda tereddüt etmez.

2 — Melekin insan gibi idrak ve şuuru varsada neşvu nümaya tabi olmıyan lâtif cisimleri vardır ve kesif cisimlere mahsus yiyip içmek tenasül gîbi halleri yoktur.

3 — Meleklerde isyan yoktur, küfür yok. Allah'ın emrinden çıkmak yok. « Îblis » meleklerden olmayıp cinlerden melekler içine girmitir. « Harut, Maruta » isnat edilen küfür ve masiyet İsraili hürafelerdendir.

4 — Meleklerin kısımları çok olduğu gibi iş ve vazifeleri de pek çoktur. Bir kısmı ibadetlerin aksamiyle meşguldür Bir kısmı da - pilot ve şoförlük vazifelerile meşguldür. Şöyle ki; Milyarlarca ecram ve kürrelerin şu sonsuz fezada yaptıkları ilâhi « Manevrada » çarpışmak ve düşmek gibi tehlikelere mahal bırakılmaması için o ecramda halkedilen cezip defiğ gibi kanunlar kâfi değildir. Ancak o kürrelerin pek sür'atli muhtelif hareketlerinde devam ve intizamlarını saklıyacak şuurlu, idraklı «Şoför ve pilotlar lâzımdır.» İşte bu şoförlük vazifesini yapan ancak meleklerdir. Evet bazı zatlar tarafından «Melekül bihar, melekülcibal, melekül enhar» gibi kullanılan unvanlar, tabirler şu hakikate işaret olsa gerektir.

S. Melekleri göremiyoruz. Nasıl inanacağız

C. Evet hakkınız vardır. Ama bir şeyin görülmemesi yok olduğuna delil olamaz. Bakınız ruhumuzu göremiyoruz. Halbuki vücudumuzda ruhun bulunduğundan şüphe yoktur.

Maahâza şu boşlukta yıldız denilen milyarlarca kürreler vardır. Şu arzımız onlara nisbeten bir ceviz kadardır. Arzımız bu küçüklüğüyle beraber çeşit çeşit, türlü türlü, hayatlar, canlılarla dolu olsunda o kocaman kürrelerin, âlemlerin hayatlardan, canlılardan boş olup harebe şeklinde bulunmalarına ihtimal verilebilirini ?

Yalnız oralardaki hayatın şartları bizim hayatımızın şartları gibi değildir. Evet, suda havada toprakta gördüğümüz

hayatlar ayrı ayrı olduğu gibi, o kürrelerdeki hayatlarda ayrı ayrı olabilir.

Üçüncü madde:

KİTAPLARA İMAN:

Evet, insanlara asayiş ve yaşayış usulünü te'min ve saadet yollarını göstermek üzere melek vesıtasiyle nazil olan kitabların Allah'ın kelâmı olduklarını kabul adip iman etmek lâzımdır. Bu kitablar, zamanın devrelerine göre insanların tabakalarına, seviyelerine göre nazil olmuşlardır. Kur'andan maada kitablar muvakkat kanunlar gibi hususî milletlere nazil olmuşlardır. Kur'an ise medeniyyet goncasını açan ebedî ve umumî bir kanundur, ki, onun nüzulü ile ötekiler meriyyetten kaldırılmıştır.

Kur'anın Allah tarafından nazil olduğunu ve insanların sözü olmadığını kısaca size izah edeyim.
Evet, ne şimdiye kadar ve ne kıyamete kadar benzeri yapılmamış ve yapılamyacâgı bir kitap insanların kelâmı olamaz. Olsa idi benzeri olurdu. Benzeri olsa idi tarihlerden bulunacaktı. Tarihlerde bir benzeri daha yoktur, öyleyse insanın eseri değildir. Allah'ın kelâmıdır.

Ve keza, Kur'anın şivesi okunuşu, te'siri cazibesi hiçbir kitabda yoktur. Ve hiçbir kitaba benzemez. Öyleyse ya bütün kitabların fevkindedir veya altındadır. İkinci şık muhaldir.

Öyleyse bütün kitabların fevkındadır. Öyleyse insanların sözü değildir. Ancak Allah'tan nazil olan bir kitabdır. Vekeza, Kur'anı, insanlara tebliğ eden zat, «ümmi» imiş. Yani okur-yazar sınıfından olmadığı herkesçe malûmdur, ümmi bir zat cihanı hayrette bırakan bir kitabın yazarı olamaz, öyleyse Kur'an Allahındır.

RESULLERE İMAN

Dördüncü Madde :

Resuller CenabıHakkın emir ve nehiylerini insanlara tebliğ etmek üzere insanlardan seçilip tayin edilen en kâmil insanlardır.

Rivayetlere göre nebilerin sayısı 124 bindir. Kur'anda isimleri yazılı 25 tir. Onların da en büyükleri beştir. Hz.Nuh, İbrahim, Musa, İsa ve Muhammed aleyhimüsselâmdır.

Hz. Muhammed'in hüviyetini bilmek farzdır. Çünkü. Muhammed adlı çok insanlar vardır. Çocukların kelime-i şehadetteki Muhammed'in hangi Muhammed olduğunu bilmeleri lâzımdır. O zatın hüviyeti geçen konularda beyan edilmiştir. Tekrarına lüzum yoktur.

YEVM-İ AHİRE İ MAN:

Beşinci Madde :

Evet, şu âlemin bu durumdan çıkıp daha güzel bir duruma ve bir şekle gireceği bir gündür. Bu günün geleceğine inanmak lâzımdır.

Bugünün geleceğine bütün dinler müttefiktir. Hattâ fen bile geleceğine kaildir. Bu hususta beyan edilen deliller pek çoktur. Kısa olarak bir parça açıklamak lâzımdır.

1. Şu dünya güneşten ayrıldığı zaman ateş şeklinde ayrılmıştır. Zaman geçmesiyle o şekil zail olarak kül şekline girmiştir. Kül şekli de zaman geçmesiyle Zail olarak toprak şekline girmiştir. Ondan sonra nebatat, sonra hayvanat, sonra insanlar meydana gelmişlerdir.

Dünyanın geçirmiş olduğu şu durumlar, şekiller arasında ayrılık gayrılık yoktur. Yani bir kısmını bir kısmına tercih sebebi yoktur. Binaenaleyh dünyanın evvelki şekilleri zail olduğu gibi, şu hazır olan şekli de ölüme mahkûm olup evvelki şekilleri gibi zail olacaktır.

2. Şu fezada bulunan ecram arasında bulunan cezb, def kuvvetlerisayesinde aralarında gavgalar çarpışmalar olmuyor. Muntazam işlerine devam etmektedirler. Fakat bu kuvvetler ilelebed devam edecek bir kat'iyyette değildir. Binaenaleyh bu kuvvetler bir zafiyete, azalmaya mâruz kaldığı zaman behemehal vukua gelecek çarpışmalardan, dediğimiz kıyamet kopacaktır.

KADERE İMAN

Rasuli Ekrem ashabı kiramı kaderi bahsetmekten menetmistir. Hz. Ali de « Kader derin bir denizdir içine giren boğulur » demiştir. Binaenaleyh etrafiyle kaderden bahsetmiyeceğiz. Yalnız insanların ihtiyarî fiilleri ile irade-i cüziyyeden bir açıklama yapacağız.

Şöyleki : İnsandan sâdır olan fiiller Ceberi mezhebince tamamiyle Allaha aittir. Mutezillerce insana aittir. Bu iki mezhebin delilleri ve o delillerin bozuk olduklarını d e l i l l e « İman Dili » eserimde beyan edilmiştir. Ehli sünnetçe şu fiiller insanın iradesi ile insandan sâdır olursa da, o fiillere terettüb eden eser Allaha aiddir.

Meselâ: « Öldürmek » fiili insandan hâsıl olur. «Öldürmek » fiiline tereddüp eden maktülün ölümü Allaha aiddir.

Demek ki insanın fiilleri biri sebeb diğeri müsebbeb olmak üzere iki irade ile husule geliyor.

Ceberiler tarafından şöyle bir itiraz irad edilmiştir ki, irade-i cüz'iyye Allah'ın verdiği bir kuvvettir. Mademki o kuvvet Allah'ındır, ondan sudur eden fiiller de Allah'ın olur.

Buna cevaben derizki, irade-i cüziyye Allah'ın verdiği bir kuvvet ise de, fakat bu kuvvetin iyi ve kötü şeylerde kullanılması insana aiddir. Allaha aid olamaz.

Meselâ : Sana hediye edilen bir kaşığın iyi veya kötü şeylerde kullanılması senin elindedir Hediye eden adama aid değildir. Öyle ise irade-i cüziyye denilen kuvvetin iyi ve kötü şeylerde kullanılması insanın elindedir. Allaha aid değildir.

Buna binaendir ki, kâtil Allah değildir, insandır. Çünkü « İsmi fail » ancak mastardan alınır. Masdar ise insandır, Allah değildir. Allahda yalnız eser hâsıl olur

Ölümden Sonra Dirilmek

Evet, insanın öldükten sonra ikinci bir hayata nail olacağına iman etmek lazımdır. Evet, insanın ikinci hayatına delil birinci hayatıdır. Evet, ikinci hayatında, şüpheli olup kabul etmeyen adam, ana rahminin o küçük fabrikasında insanın ilk yapılış keyfiyyetine ve ruh verilişini dikkatle düşünsün . Bu iki hayatın ustâları birdir. Evvelki hayatı veren kudret ikinci hayatı da yaratıp vermeye kâdirdir.

Maahâza, kış mevsiminde ölmüş bahar mevsiminde de iade-i hayat eden yüzbinlerce haşerat ve nebatatın ölüm ve dirilmeleri insanların ölümden sonra dirilmelerine birer misâl ve birer örnekdir. Bunu çören onu inkâr edemez.

İMAN

İman, İmam-ı Maturidice basit olup yalnız kalben dinin hükümlerini kabul etmekten ibarettir. Lisanla ikrar etmek imanın cüz-i değildir.

Eş’arice kalben tasdik edilmekle dil ile de ikrar etmek lâzımdır.

Birinci mezhebe göre kalben tasdiki olup da lisanla ikrarı olmayan adam, Cenabı Hakça mü’min ise de halkça mü'min değildir. Namazı kılınmaz. Tasdiki olmayıp lisanla ikrarı olan adam Allahca münafık, insanlarca müsliman addedilerek na-

mazı kılınır.

SORULAR

1. Allahın varlığına, birliğine, sıfatlarına aid delilleri söyleyiniz.

2. Meleklerin vücuduna kanâat verecek bir açıklama yapınız.

3. Kitablar niçin nazil olmuşlardır. En evveli hangisidir.

4. Kur'anın Allah'ın kelâmı olup insanın sözü olmadığına kanaat verici deliller.

5. Nebilerin adedi kaçtır. Kur'anda zikredilenler kimlerdir. Peygamberimizin hüviyetini söyleviniz.

6. Yevmi-ahir ne demektir, geleceğine deliller nelerdir.

7. İnsandan sâdır olan fiiller hakkında mezhebleri söyleyiniz-

8. Ehli sünnet mezhebi nedir. İrade-i cüziyyeye yapılan itirazı nasıl def' ediyoruz.

9. Öldükten sonra bir daha insanın tekrar havata gelmesine aid delilleri gösteriniz.

10. İman hakkında mezhebleri söyleyiniz.

AMELİ HÜKÜMLERE GEÇİYORUZ

Ameli hükümlerden kelime i şehadet :

Aziz çocuklarım, insanların partilerine kayd ve kabul şartları olduğu gibi İslâmiyetin de ilk dairesine girmek için birinci şart, şu mübarek kelime-i şehadeti dil ile söyleyip mâna ve mefhumunu kalben kabul ve tasdik etmekten ibarettir.

Kelime-i şehadetin insanın şahsî ve İçtimaî hayatına ne gibi bir faydası vardır.

Bu kelimeyi sadikane söyleyen insanın kanı, malı, ırzı

tecavüzden mahfuzdur. Yani katli caiz değildir. Malı ğanime edilemez, ırzına tasallut edilemez. Ve hukuki İslâmiyyeye dahil olur.

İşte bu sayede şahsî ve içtimaî hayatı dinen bir sigorta altına girmiş oluyor.

N A M A Z

Leyle-i Miracda farz olunan namazlar beştir. Bıı beş vakit namazlar Peygamberimizde birleşmiştir. Evvelki Peygamberlere müteferrikan yani Hz. Ademe sabah namazı, Hz.Davud'a öğle namazı, Hz.Süleyman'a ikindi namazı, Hz Yakub'a akşam, Hz.Yunus'a yatsı namazları teklif ve farz kılınmıştır.

Namazın dünyamıza olan faydası:

Aziz çocuklarım, dünyanın umumi istirahat ve asayişi yalnız iki şeyle olur. Birisi iyilik yapmak, İkincisi kötülüğü yapmamaktır. Bu iki şeyin husuli daimi ve sabit bir korku ve bir ümide bakıyor.

Bu korku ve ümid hislerini insanın kalbine damlatan ancak namaz ve ibadettir.

Evet, beş vakit Allah'ın huzurunda durup Allah'ın nimetlerine arz-ı şükran, azametlerine arz-ı abudiyet eden adamın kalbinde yavaş yavaş korku ve ümit hisleri göğermeğe başlar.

Namazlara devam edildikçe o hisler büyür. Zail olmayacak bir durumda kalbte yerleşir. Meleke haline gelir.

Bu hisler şöyle sabit bir vaziyete geldiklerinde insan kendisini daima Allah'ın mülkünde ve Allah'ın ilim ve nazarı altında görür Ve bu sayede kötülüğe el uzatmayacağı gibi iyiliği de takip etmekten geri kalmaz.

Binaenaleyh, her şahısta bu hisler meleke haline gelirse

dünyada kötülüğü yapacak kimse kalmaz. Meğerki Allah'ın mülkünden ilminden, nazarından çıkış olsun. Buda mümkün değildir.

NAMAZIN VACİP OLMASININ ŞARTLARI

Namazın farz olmasının altı şartı vardır.

1. Akıldır. Aklı olmayana namaz farz değildir.

2. Bülüğdur. Yani 15 yaşına girmeyene namaz farz değildir

3. Müslüman olmaktır. Hiristiyana namaz kılmak farz değildir. Çünkü imanı yoktur.

4. Hayız ve nifastan temiz olmaktır.

5. Namazın farz olmasından malûmatı olmaktır.Haberleri olmayan vahşilere farz değildir.

6. Haddi bülûğda azaların sağlam olmasıdır. Küçük iken göz, kulak gibi bir azası sakat olmuşsa namaz ona farz değildir.

SORULAR

1. Kelime-i şehadetin manası ve dünyamıza faydası nedir?

2. Namaz ne zamn ve kaç vakit farz kılınmıştır?

3. namazın dünyamıza faydası?

4. Namazın vacip olmasının kaç şartı vardır? nelerdir?

NAMAZIN ŞART ve RÜKÜNLERİ

Namazın dışındaki şartlar altıdır.

1. Hadesten taharet Yani cünüp ve abdestsizlikten temiz bulunmaktır.

Abdest ve guslün vücudumuza olan faydaları:

1. Yorgunluktan neş'et eden gevşeklik, uykudan hasıl olan sersemlik gibi insanı tembelliğe sevk eden halleri izale ederler.

2. Hiddet, gazap, gam, keder gibi ruhun inkibazlığına sebeb olan arızalan def ederler.

3. Vücudun nefes almağa mani olan mesamatı kapatan kirleri izale etmekle vücudun içerisine mesamatdan bol bol hava verdirmekle vücudu zafiyetten kurtarırlar.

4. Bilhassa gusûl, muamele-i cinsiyeden dolayı gayb ve zayi olan kuvveti iade ettirirler.

5. Bilhassa soğuk sularla alınan abdest, gusûl vücudu pekleştirirler.

6. İnsanın el, yüz, baş, ayak azalariyle yapılan günahlardan abdest suyu ile o günahlar zail olmalarına rivayetler vardır.

İşte bu rivayetlere binaendir ki, abdestte yalnız yüz, el, baş, ayak yıkanır. Çünkü günahları işleyen göz, kulak, ağız gibi duygular hep baştadır. İnsanı günahlara götüren ayak ve yapanda eldir.

Buna binaen abdest alınır ve bu dört aza yıkanırken abdestsizliğin kaldırılmasiyle günahlarında silinmesi niyet edilirse çok iyi olur.

ABDESTİN KISIMLARI

Ol babdaki ayete göre namaz için alman abdest farzdır. Kâbenın tavafı için alınan vaciptir. Ölüyü gasb etmek gibi şeyler için alınan abdest, mendubtur.

Abdest, Leyle-i miraçta namazla beraber farz olmuştur. Rükünleri el, yüz, baş, ayak olmak üzere dörttür. (1)

1. Evet, bu dört azanın birinci defa yıkanmaları farzdır. Mesh miktarı başın dörtte biridir. Neresi olursa olsun. (2)

2. Sakal, kaş bıyık v.s. gibi yüzde bulunan tüyler sık olsun seyrek olsun yalnız zahirleri yıkanır. (3)

3. Abdesten sonra o gibi tüyler tıraş edilirse diplerini yıkamak lâzım değildir. Bir uzvun ıslanmamış bir yeri kalmışsa aynı uzvun yaşı ile ıslatılması kâfidir. Başka bir uzvun yaşı ile caiz değildir. Fakat gusulde caizdir. Çünkü gusülde bedenin tamamı bir uzuv sayılır.

ABDESTİN SÜNNETLERİ

1. Besmele ile başlamak. Abdestin ortasında besmele çekilirse kâfi değildir.Fakat yemek yenirken besmele yemek ortasında çekilirse kafidir.

2. Ellerini bileklerine kadar yıkamak. Bu, sünnet ise de su kâfi gelmediği vakit farz yerini tutar.

3. Misvak veya misvak gibi sert bir şeyle ağzının içini ve dişlerini fırçalamak.

Şafiîye Göre:

(1). Abdestin rükünleri altıdır.Niyetle tertip rükünlerden sayılmıştır.

(2). Baştan tek bir kılın meshi kafidir.

(3). Yüzde bulunan tüylerin mutlaka iç ve dışını yıkamak lâzımdır.

İ H T A R

Hanefi olan imam mezhebine muhalif bu noktaları riayet edip yapmalıdır. Yoksa Şafiîlere imam olamaz.

4. Ayrı ayrı sularla ağzına ve burnuna su çekmektir. (1)

5. Bıyık ve kaş gibi yüzde bulunan tüylerin dibini ıslatmaktır.

6. Yüzün haddinden yıkıp uzanan sakalı meah etmek. (2)

7. Başı tamamen mesh etmektir.

8. Başın meshinden maada uzuvları üçer defa yıkamak.

9. Kalben niyet etmektir. (3)

10. Ayette olduğu gibi tertibe riayet etmek. (4)

11. Azaları ovalamak.

12. Aralarında uzun fasıla vermemek.

13. Kulakları taze bir su ile mesh etmek.

14. Boynunu mesh etmek gibi şeylerdir.

S O R U L A R

1. Namazın şartları kaçtır? Abdest ve gusiün faydaları nedir?

2. Abdestin kısımları nelerdir?

3. Abdest ne vakit farz olmuş ve rükünleri kaçtır.

4. Başı mesh miktarı ne kadardır. Yüzdeki tüylerin içinyıkamak lazımımdır?

5. Bir uzvun suyuyla başka bir uzvun ıslatılması caizmidir? Gusülde nasıldır?

Şafiîye Göre:

(1). Bir su ile hem ağıza hem buruna su çekmek caizdir.

(2). Uzanan sakalın meshi kâfi değildir. Yıkanması lazımdır.

(3). Kalben niyet etmek farzdır. Ve aynı zamanda niyetin Allahü ekberle beraber olması lazımdır.

(4). Tertibe riayet farzdır.

İ H T A R

Hanefi imam, kalbinde niyet edip ve o niyeti Allahü ekberle beraber etmesi gibi tertibe de riayet etmelidir.

ABDESTİN ADABI

1. Özrü olmayan adam için vakitten evvel abdest almak.
2. Abdesti bozmak vaktinde kıbleye yüz çevirmemek.
3. Su ile necaset yerini yıkamak.

İ H T A R:

Mutlaka istinca sünnettir. Su ile istinca adapdandır. Yani su ile istinca eden adam hem sünnet hem adaba riayet etmiş olur. Yalnız taşla istinca eden adam yalnız adaba riayet etmiş olur.

İ H T A R:

Su ile istincanın adabdan addedilmesi veya taşla istincanın yapılması necasetin yerinden yayılmamasına bağlıdır.Eğer yerinden tecavüz edip yayılırsa tecavüz eden miktar bir dirhemden noksan ise su ile yıkanması sünnettir. Taş ile de olabilir. Bir dirhem miktarı ise su ile yıkanması vacip olur. Bir dirhemden fazla olursa su ile yıkanması farz olur. Bu iki suretle taş kâfi değildir.

Vekeza çıkan necaset kan veya irin olursa yine taş kâfi olmayıp su ile yıkanması lâzımdır.

4. Abdesti bizzat almaktır
5. Abdest alırken konuşmamak.
6. Parmaklarını yüzüğünü hilâllamak.
7. Uzuvları yıkarken duaları okumak.
8. Suyu kullanmakta israf etmemek.
9. Su ile istinca ettiği takdirde bir mendille kurutmak.
10. Abdesten sonra iki rek'at namaz kılmak gibi şeylerdir.

ABDESTTE NEHYEDİLEN ŞEYLER

1 . Abdesti bozarken kıbleye yüz çevirmek.
2 . Avretini teşhir etmek.

3 . Sağ eli ile istinca etmek.

4 . Taam meyve, tezek, hayvanın yiyeceği kömür kâğıt gibi şeyleri kullanmak.

5 . İstinca yerinde kullandığı mendille uzuvlarını kurutmak

6 . Şiddetle suyu yüzüne vurmak.

7 . Dudaklarını sıkı yummak.

8 . Yüznümaraya giderken ayet ve Allah'ın isimleriile yazılı bir şey veya nakışlı olan bir elbiseyi açık olarak yanında bulundurmak.

9 . Abdesti bozarken Allah'ın ismini veyabirayeti okumak gibi şeylerdir.

Abdest almaya kadir olmayan bir hastanın karısı, kardeşi, oğlu abdestini aldırabilir. Fakat karısından başka kimse istincasını yapamaz.Karısı bulunmadığı takdirde istinca sakıt olur, ıstincasız namazı kılabilir. (1)

ABDESTİ BOZAN ŞEYLER

1. İnsanın ön veya arkasından neceset veya nadiratten taş, kum, kurt gibi her ne şey çıkarsa abdesti bozar. (2)

Her iki yoldan maada bedeninin neresinden çıkan necaset abdesti bozar. (3)

2. Ağız dolusu kusmak abdesi bozar. Fakat balgam mutlaka baştan olsun mideden olsun bozmaz.

ŞAFİÎYE GÖRE:

(1) Hastanın ne abdestini nede istincasını karısı yapamaz. Çünkü temasla abdestleri bozulur.

(2) Temas olmamaksızın meninin gelmesi abdesti bozmaz. Ve meni tahirdir, yıkanması lazım değildir.

(3) Her iki yoldan maada neresinden necaset çıkarsa abdesti bozmaz.

3. Bedenin bir yerinden kan, veya irin çıktığı zaman kendi kendine akarsa abdesti bozar. Kendi kendine akmazsa bozmaz

4. Kanla tükürük karışık çıkarsa hangisi çok olursa hüküm onundur. Müsavi olurlarsa ihtiyaten abdest alınır. (1)

5. Meme, kulak, göbek gibi yerden bir hastalıktan dolayı sancı ile beraber çıkan şey abdesti bozar. Sancı olmazsa bozmaz (2)

Özür sahibi her namazın vaktında abdest alır o abdestle istediği kadar namazını kılar. Vaktin çıkmasıyle abdesti bozulur. Özür sahibi niyet getirdiği takdirde abdestsizliği kaldırırım diye niyet edemez. Ancak «Namaz kılmayı kendime helâl ederim » der. Çünkü abdestsizlikten kurtulmuyor.

6. Uyku, sarhoşluk, bayılmak gibi hallerde aklın gaybedilmesiyle abdest bozulur. Mak'adi yere yapışık veya başını dizlerine koyarak bir şeye dayamıyarak uyursa abdesti bozulmaz.

7. Rüku ve secdeli bir namazda kahkaha ile gülmek abdesti bozduğu gibi namazı da bozar. (3) Yalnız gülmek namazı bozarsa da abdesti bozmaz.

İki erkek veya iki kadın veya bir erkekle bir kadın arasında şehveti galeyana getirecek bir temasta her iki tarafında abdesti bozulur. Bir erkekle bir kadının şehvetsiz temasları abdestlerini bozmaz. Bir insan kendi eli ile avret yerini

---

ŞAFİÎYE GÖRE:

(1) Bedenden çıkan irin, kan, abdesti bozmaz. Kusmak da abdesti bozmaz.

(2) Tükrükle kan mutlaka abdesti bozmaz. Ve memeden ve kulaktan vs.den akan kan herneolursa mutlaka abdesti bozmaz.

(3) Kahkaha ile gülmek namazı bozarsa da abdesti bozmaz.

mesh ederse bozulmaz. (1)

S O R U L A R

1. Abdestin sünnetleri nelerdir.
2. Abdestin adabları ve istinca hangi kısımdandır.
3. Necaset yerinden ayrılırsa istinca nasıl yapılır? Çıkan necaset kan, irin olursa temizlemesi ne ile olur.
4. Abdesti bozan şeyler nelerdir ?
5. Özür sahibi ne vakit abdest alır ve nasıl niyet eder?
6. Erkek ve kadınlar arasında temas abdesti bozarmı ?
7. Avret yerine el değmekle abdest bozulurmu ?

T A H A R E T İ N İ K İ N C İ K I S M I

G U S Ü L

GUSLÜ ÎCABEDDİREN ŞEYLER .

1. Şehvetli meninin zekerden ayrılması ile gusül lâzımdır. Demek ki, ağır bir şeyin kaldırılmasıyle veya yüksek bir yerden düşmekle şehvetsiz meni akarsa gusül lâzım değildir. Ve-

(1). Nesebi veya ridai akrabalardan maada herhangi bir kadına diş,saç, tırnaktan maada neresine temas olursa heriki tarafında abdesti bozulur. Elin içi kendi avretine veya ölünün avretine değerse bozulur. Hayvan avretine değerse bozulmaz.

İ H T A R

Abdest hakkında ihtilaflı noktalar yazıldı.İmam olan zat, mezhebine muhalif noktalara riayet etmelidir.

Meselâ;Hanefi olan zat, şafiîlere imam olduğunda, abdestte Niyeti terketmiş olmasın.Ve azaları tertibsiz yıkamış olmasın. Ve tüylerin dibine suyu deydirmemiş olmasın.Vekeza abdest aldıkdan sonra eli bir kadına değmiş olmasın. Ve kendisinin ve ne de başkasının avret yerlerine el içi ile temas etmiş olmasın. Şafiî olan, imam, akmayan küçük havuzdan abdest almış olmasın. Bedeninden irin,kan, gözünden sancıile yaşlar akmasın. Başının azbir kısmını mesh etmiş olmasın.Aksi takdirde veballi kalırlar.

yahut belinden meni ayrılıp zekerinin ortasında kalarak lezzet kaybolduktan sonra çıkarsa Ebu Yusufça guslü icap ettirmez. İmam-ı Âzamla Ebu Muhammedce gusül icab eder.

Binaenaleyh misafir hakkında fetva İmam Yusufun kavli üzerindedir. Misafir olmayanlar için fetva, Ebu Muhammedle, İmamın kavilleri üzerindedir. Mesela, bir misafir rüya esnasında meni, belinden gelir gelmez zekerini tutup lezzet zail olduktan sonra zekerini bırakıp meni çıkarsa Ebu Yusufça gusül lâzım gelmez.

Cimadan sonra bevl yaptıktan sonra gusül ederse sonra tekrar meninin kalanı gelirse gusül lâzım değildir.

Cimadan sonra bevl yapmadan gusül ettikten sonra meninin kalanı akarsa tekrar gusül etmek lâzımdır.

1. Aletlerin birbirine girmesi. Evet ön veya arkaya yapılan o fiil hem yapana hemde yapılana guslü icap ettirir. Meni aksın akmasın.

Bir hayvana veya bir ölüye veya iştiha çekmeyen bir küçük çocuğa o fiil yapıldığı takdirde meni akarsa yapana gusül lâzımdır. Meni gelmezse ona da lâzım değildir. (1)

Rüya ile meninin gelmesi guslü icap ettirir. Meni gelmezse gusül lâzım değildir.

Meniden başka insandan akan iki türlü su daha vardır. Birisi «Vedi» dir ki, şehvet geleyana geldiğinde meniye benzer kalın bir sudur. İkincisi « Mezi » dirki, ekseriya bevlden sonra akan sarıca bir sudur. Bunlar gusülü icap ettirmezler.

2. HAYIZ VE NİFASDIR,

Hayız veya nifasın kanı kesildiği zaman gusül lâzımdır.

ŞAFİÎYE GÖRE:

(1) meni gelmese bile gusül lazımdır.

Evet kadından biri hayız ikincisi nifas, üçüncüsü istihaze adı ile üç türlü kan akar.

H A Y I Z :

Kadınların ay başları denilen hayzın müddeti üç gün üç gecedir. Ekseri müddeti on gün on gecedir. Bu müddetlerin haricinde akan kan, hayız değildir. Ancak istihaza kanı olup, istihazanın hükmüne dahildir.

Hayızın müddeti zarfında namaz yoktur. Oruç tutulmaz. Sonra oruç kaza edilirse de namazın kazası yoktur. Hayız zamanında kocası ile temasta bulunamaz. Ne cima, ve ne avret yerine yaklaşmak caiz değildir. (1) Hayızın ilk müddeti dokuz yaşından itibaren başlar. Sonuncusu ise 52 yaşma kadar devam eder. Bu yaşların haricinde görülen kan hayız değildir.

N İ F A S :

Çocuk doğarken beraberce akan kandır. Nifasın en az müddeti muayyen değildir. Ekserisi ise geceleri de beraber 40 gündür. (2)

Kadının karnı yarılarak çocuk çıkarılırsa kadın nifas halinden kurtulur. Ve kocasının ölümü ile veya boşaması ile « Iddet » i varsa o ıddetin müddeti biter.

Çocuk düşürülürse çocuğun âzası belli olmuşsa nifas olur. Olmamışsa nifastan kurtulur. Hayız esnasında ne gibi şeyler haram ise nifas zamanında da haramdır.

İ S T İ H A Z A :

Hayz ve nifas müddetlerinin dışında bir hastalıktan do-

ŞAFİÎYE GÖRE:

(1) Hayızın en az müddeti bir gün bir gecedir. En uzun müddeti de 15 gün 15 gecedir.

(2) Nifasın azı 40 uzunu 60 gündür.

İhtar:Kadın şafiî, kocası hanefi olduklarında imam şafiînin gösterdiği müddet nazaraalınarak,kocası kendi mezhebine göre karısına yaklaşamaz.

layı görünen bir kandır. Bu kanı gören kadın özür sahibi sayılır. Namaz vakti geldikten sonra abdest alır. Namazlarını kılar. Namaz ortasında kan aksa bile zararı yoktur. Orucunu tutar, kocası ile de temasta bulunur. Gebe kadının gördüğü kan hayız değildir, istihazadır. Hayız, nifas cünüb insanlar tam bir ayeti Kur'an kasdi ile okuyamazlar. Fakat bir ayetin yarısını veya dua niyetiyle tambir ayeti veya hecelemek suretiyle çocuklara ders verirken okuması caizdir. Ve kılıfsız Kur'ana el vuramaz ve mutlaka camilere giremezler. (1)

3. ÖLÜMDÜR.

Fakat ölümün gasli farzı kifayedir ki, Bir adamın gasl etmesi ile hepsinden farziyyet kalkar

GUSLÜN FARZLARI

GUSLÜN RÜKÜNLERİ ÜÇTÜR

1. Mazmazadır ki, ağzının içini yıkamalıdır.
2. İstinşakdır ki buruna su çekmekten ibarettir.
3. Bütün bedeni yıkamaktır.

Niyet abdestte sünnet olduğu gibi gusül de de sünnettir. (2.)

Mazmaza, iştinşak abdestte sünnet, gusülde farzdır. Çünkü ağızla burun içleri abdestte iç, gusülde dış sayılır. (3)

Kaplanan diş hakkında fetva şafiî mezhebine binaendir. Çünkü şafiî mezhebinde mazmaza mutlaka sünnettir. Ağıza su alınması bile caizdir.

Vücut üstünde bulunan bütün tüylerin diblerine su deyirip yıkanacaktır. Seyrek olsun sık olsun burnunun içinde kurumuş sümük var ise çıkartılır. Su'ni, yani takma dişin çıkarılması lâzımdır. Ağız dolusu su içmek mazmazanın yerini

---

ŞAFİÎLERE GÖRE:

(1) Durmamak şartı ile camilere girip çıkabilirler.
(2) Niyet abdest ve gusülde farzdır.
(3) Mazmaza, istinşak mutlaka sünnettir.

tutar, mazmaza veya başka bir yer unutulursa fikrine geldiği zaman yalnız unutulan yer yıkanır. Ve kılınan namazlar iade edilir.

Cünüp olan bir kadın hayıza düşerse hayızdan sonra bir gusül kâfidir. Namazın vaktine kadar guslü geciktirmekte beis yoktur. Velevki oruçlu olsun. Cünüblük için yapılan gusül abdestin yerini tutar. Çünkü âzalar arasında tertip lâzım değildir. (1)

S O R U L A R

1. Gusulü icabettiren şeyler nelerdir?

2. Meninin akması nasıl olursa gusül lâzım gelir. Şehvetsiz çıkarsa, gusül lâzım gelirmi?

3. Gusülden sonra meni çıkarsa ne lâzım gelir.

4. Bir hayvanla veya bir ölü ile yapılan o fiilde ne lâzım gelir.?

5. Bir çocukla nikâhlısı arasında o fiil nasıl olur.?

6. Vedi, mezi, nasıl sulardır, hükümleri nelerdir.?

7. Kadınların kaç hali vardır ? Hayız ve nifasın müddetleri ne kadardır.?

8. Hayız ve nifasta haram olan şeyler nelerdir?

9. İstihaza ne demektir, hükmü nedir?

10. Guslün farzı kaçtır? Gusül abdestin yerini tutarmı, istinca taşla yapılır mı?

T E Y E M M Ü M

Teyemmüm, suya bedel toprakla yapılan bir abdesttir. Teyemmümün rükün ve şartlan dörttür.

ŞAFİÎYE GÖRE:

(1) Gusül abdestin yerini tutmaz. Yalnız havuza daldığı zaman bir abdest alınacak kadar durursa yerini tutar.Yoksa tutmaz. Çünkü tertip lâzımdır.

1. Suya kullanmaktan aciz olmak.
2. Niyet etmek
3. Mesh etmek.
4. Temiz toprak.

TEYEMMÜMÜN YAPILIŞ KEYFİYYETÎ :

Her iki elinin içlerini toprağa vurup kaldırır. Yüzünü temamen mesh eder. Bir daha ellerini toprağa vurur, kaldırır. Sol elinin içi ile sağ kolunu ve sağ elinin içi ile sol kolunu tamamen mesh eder.

SUYU KULLANMAKTAN ACZ, İKİ TÜRLÜDÜR:

1. Bir hastalıktan dolayı suyu kullanamaz.
2. Suyun bulunmamasından ileri gelir

Suyun bulunması ihtimali varsa her taraftan üçyüz adım kadar aramak lâzımdır.Eğer bulunması ihtimali yoksa aramak gerekmez. (1)

Teyemmüm abdeste bedeldir. Bedellerde niyet lâzımdır. Niyetin şekli ise ya abdestsizliğin kaldırılması, veya namazın kendisine helâl olmasından ibarettir. Bu iki şekilde caizdir.

Cerahet veya yarası olan adam, eğer onun yarası bedeni veya abdest azalarını tamamen veya kısmı ekserini kaplamış ise yalnız teyemmüm eder. Sağlam kalan yerleri yıkamak lâzım değildir. (2)

Eğer o yara az bir miktarını kaplamış ise sağlam kısmını yıkar ve yaranın üstünü açık olsun olmasın mesh eder. Teyemmüm lâzım değildir.

ŞAFİÎYE GÖRE:

(1) Su bulmak ihtimali olsun olmasın aramak lâzımdır.

(2) Yara iki uzuvda olursa iki teyemmüm, üç uzuvda olursa üç teyemmüm, ile sağlam kalan miktarı da yıkamak lâzımdır. Üç uzuvla beraber başta tamamen yara olursa dört teyemmüm lâzımdır.

Namazın vaktinden evvel teyemmüm yapılabilir.Bir teyemmümle birkaç namaz kılınabilir. (1)

Teyemmüm eden adam, su ile abdest alanlara imam olabilir. Ne su ve ne toprak bulunmadığı takdirde cünüp olsa bile namazını kılar. Fakat niyet getiremez. Kıraatini okuyamaz. Bilâhare namazını iade eder. (2)

Abdesti bozan şeyler, teyemmümü de bozar. Teyemmüm yapıp namazını kıldıktan sonra su bulunursa namazın iadesi lâzım değildir. Fakat namazın içinde suyu görürse namazı bozulur.

S U L A R

Yağmur, kuyu, çeşme, deniz, v. s. gibi kayıtsız sularlarla abdest ve gusül yapılabilir. Fakat ağaç, ot, kavun gibi bir kayda izafeten zikredilen sular abdest vegusülde kullanılmaz.

Akar sular ne kadar az olursa olsun necasetle vasıfları değişmedikçe pis olmaz. Akmayan sular ise havzu kebir denilen sathi yüz arşından aşağı ise necesetin yapışmasıyla o su pis olur.

S O R U L A R

1. Teyemmümün kaç şart ve rüknü vardır. Nasıl yapılır?

2. Teyemmüme niyet lâzımmıdır, niyet nasıl yapılır.?

3. Yaralı adam nasıl teyemmüm eder?

4. Teyemmümü bozan şeyler nelerdir.?

5. Mutlak ve mukayyet sular hangileridir. Ve hangi sularla abdest ve gusül alınabilir?

6. Necasetin yapışmasiyle hangi sular pis olur?

Ş A F İ Î Y E G Ö R E :

(1) Her bir farza bir teyemmüm lâzımdır.

(2) Niyet getirir, namazı kılar fakat cünüp olursa fatihayı okuyamaz ve namazı iade eder.

M E S T ÜZERİNE M E S H:

Bu mesh meselesi Kur'anla değil, hadisle sabittir.

Mukıym yani misafir olmayan adam için müddeti bir gün bir gecedir. Misafir ise üç gün üç gecedir. Abdesti alıp mesti giydikten sonra vaki olan hadesten itibaren müddetin başlangıcı başlar. Abdestten sonra elinde kalan yaş ile mestini mesh ederse caizdir. Fakat başını mesh ettikten sonra elinde kalan yaşla mesti mesh etmek caiz değildir. Eğer suya dalarsa veya yağmur mestine isabet ederse kâfidir. (1) Özür sahibi abdest aldıktan sonra bir şey zuhur etmeden evvel tam abdest üzerine mesti giymişse Özürsüz adamlar gibi namaz vaktinde abdest alırken mestini çıkarmaya mecbur değildir.

Eğer bir şey zuhur ettikten sonra nakıs bir abdest üzerine mesti giymişse her namazın vaktinde mestini çıkartmaya mecburdur. Mestin üzerine yapılan meshin miktarı el parmaklarından üç parmak kadardır.

Mukim olan adam müddetini bitirmezden evvel sefere giderse misafir müddetine tabi olur. Misafir olan da müddetini ikmalden evvel ikamet ederse mukim müddetini hesap edecektir. (1)

Mestte bulunan yırtık miktarı eğer küçük üç parmaktan az olursa caizdir. (2)

Bir mestte bulunan iki ve üç yırtığın toplanması lâzımdır ki üç parmaktan az olup olmadığı anlaşılsın. Fakat her iki mestte bulunan yırtıkların toplanması lâzım değildir.

Ş A F İ Î Y E G Ö R E :

(1) Meshde de niyet lâzım olduğu için yalnız yağmurla veya suya dalmakla mesh yerine gelmiyor.

Ş A F İ Î Y E G Ö R E :

(1) Her iki surette de mukimin müddetini yapacaktır.

(2) Suyu nüfuz ettirecek küçük bir delik de olsa mesh caiz değildir.

Ayağa suyu nüfuz ettirmiyecek kadar kalın çoraba mesh caizdir.

Mestsiz ayak üzerine mesih etmek caiz değildir. Fakat « şialar » yalın ayak üzerine mesh ederler.

Sargı üzerine mesh : Hasta olan uzvun yıkanması zararlı olursa o uzuv üzerine mesh edilir, eğer mesh de zararlı olursa sargı üzerine yapılır fakat sargı üzerine yapılan mesh bir defa olur. Tekrarı lâzım değildir. Fakat o mesh hasta olan uzvu tamamen kaplamalıdır.

S O R U L A R

1. Meste mesh ne ile sabittir? Ve misafirin, mukimin müddetleri ne kadardır.

2. Mesth üzerine meshin müddeti ne vakit başlar.

3. Misafir mukıym, veya mukıym misafir olursa müddetleri nasıl olur ?

4. Mestlerde bulunan yırtıkların hükmü nedir ?

5. Çoraba mesh caizmidir ?

İ H T A R :

Gusülde, teyemmümde, mestin meshinde beyan edilen ihtilâflı noktalara riayet lâzımdır. Mesela gusül yaparken niyet getirmemiş, veya gusül yaparken ayrıca abdest almammış, veya birkaç yerinde yara olduğu halde yalnız bir teyemmüm yapmış veya yırtığı bulunan mest giymiş olan bir hanefi, şafiîlere imam olamaz. Vekeza gusül yaparken mazmayı terk eymiş bir şafiî, hanefilere imam olamaz.

İ H T A R :

Hanefi olan imam, şafiîlere riayet etmediği takdirde şafiîler fatihayı okuduklarından namazları sahih olur, ama cemaaten sevap alamazlar. Şafiî imam, hanefilere riayet etmezse cemaatin namazı fasittir. Çünkü onlar kıraati okumazlar, cemaatin namazı Yalnız imamın kıraatiyle Sahih olabilir.

N E C A S E T

NECASET İKİ KISIMDIR.

Bir kısmı ğalizadır ki, bir dirhemden fazlası namaza manidir. Etleri yenmeyen hayvanların pislik ve idrarları gibi.

Etleri yenmeyen hayvanların derileri tabakla terbiye edilmekle temiz olur. Yani namaza mani değildir.

Vekeza o hayvanlar besmele ile kesildiği takdirde etleri de temiz olur. Ve namaza da mani olmaz. Fakat hınzir bütün azası ile pistir. Hiçbir şey ile temiz olamaz (1)

İkinci kısım : Nccaset-i hafifedir ki, bir elbisenin dörtte birinde bulunursa namaza mani olmaz. (2)

İnek gibi eti yenen hayvanların idrarları gibi.

Güvercin, serçe kuşu gibi kuşların pislikleri temizdir. Fakat tavuk, kaz, ördek müstesnadır. Farenin pisliği az olmak şartiyle içerisine düştüğü şeyi pis etmez. Eti helâl olan veya olmayan, hınzirden başka her hayvan sağ iken temizdir. Ancak besmelesiz ölümle pis olur. Laşenin ancak boynuzu tırnağı, kemiği temizdir. (3)

Ş A F İ Î Y E G Ö R E :

(1) Köpek hınzir gibi pistir birşeyle temiz olamaz.

(2) Gözle görülecek olursâ namaza mani olup yıkanması lâzımdir.

(3) Necaseti hafifenin caiz kısımları varsa da dörtte bir nisbetinde değildir.Hınzirle köpek yaş olarak bir şeye değerlerse birdefa toprökla karışık altı defada yalnız su ile yıkanması lâzımdır. Lâşenin tırnağı, tüyleri herşeyi pistir. Kuyular, küçük havuzlar hükmündedir.Sularının vasıfları bozulmödıkça pis olmaz. necaset Dağılsın dağılmasın. Yalnız «Bağdat» litresi ile o kuyunun suyu beşyüz litaeden aşağı olmasın.

Beşyüz litreden aşağı olursa necasetle pis olur. Temizlenmesi ise hariçten getirilip ilâve edilen su ile beşyüz litreye baliğ olursa temiz olur. Başka çaresi yoktur.

Abdest ve gusülde kullanılmış olan su, bir daha abdest ve gusülde kullanılamaz.

K U Y U S U L A R I :

Kuyu suyu, pis olduğu zaman kova ile çıkarılırsa temiz olur. Eğer fare veya serçe kuşu kadar küçük bir ölmüş hayvanla pis olmuşsa 20 den 30 a kadar kova ile su çekilir.

Eğer tavuk güvercin kadar büyük bir hayvan olursa 40 kovadan 50 ye kadar çıkarılır.

Eğer bir insan bir koyun kadar büyük olursa suyun tamamen çekilmesi lâzımdır. Fakat düşen hayvan dağılıp yayılmış ise küçük olsun büyük olsun, suyun tamamen çekilmesi lâzımdır.

Eşer kuyu, bir ölü ile değil, bir necasetle pis olursa meselâ; Bir insanın veya bir hayvanın pisliği ile pis olmuşsa o kuyunun suya tamamen çekilmesi lâzımdır.

S O R U L A R :

1. Necaseti galiza ne kadar olursa namaza mani değildir, ne gibi hayvanların pisliği galizadır ?

2. Hafife ne kadar olursa namaza mani olmaz ve ne gibi hayvanların Pisliği Hafifedir?

3. Laşenin neyi temizdir?

4. Kuyu pis olursa ne kadar suyu çekilir ve ne ile pis olur?

A R T I K L A R

İnsan ve hayvanın ağızları bir pislikle pis olmamak şartıyle artıkları temizdir.

Köpekele hınzırın artıkları pistir. Yırtıcı kuşlarla, yılan,

akreb, fare, kedi, tavuk gibi evlerde kalan hayvanların artığı kerahatlidir. Yani onlarla abdest almak mekruh olur.

Eşek ve katırın artıkları şüphelidir, Herbir hayvanın teri, artığı gibidir.

Necis bir boya ile bir şey boyanırsa üç defa yıkanması lâzımdır. Pis olmuş bir yağ üç defa eritilip su içerisine dökülüp kaldırılırsa temiz olur.

Uykuda olan bir adamın ağzından akan su mutlaka temizdir. Necaseti hafifeden dörtte biri ile mekruh ve şüpheli artıklar namaza mani değildir.

NECASETTEN TAHARET

Namazın sıhhatine olan şartlar.
Namaz kılanın vücudu ile elbisesi namaza durduğu yerin temiz bulunmasıdır

SETRİ AVRET

Namazın sıhhatine üçüncü şart, avret yeri örtülü bulunmak.

Erkeğin avreti göbekten dize kadardır. Fakat diz avrete dahil, göbek ise hariçtir. (1)

Kadının bedeni tamamen avret olup namazda örtülmesi lâzımdır.Yüzü ile bileklerine kadar elleri müstesnadır.Bunlar ne namazda ve ne namazın haricinde avret değildir.

Ayakları ise bir kavle göre namazda avret olup açık bulunması namazı bozar diğer bir kavle göre namazda avret değildir, yalnız namazın haricinde avret olup ecnebiye karşı gösterilmesi caiz değildir.

ŞAFİÎYE GÖRE:

(1) Uykuda olan adamın midesinden gelen su pistir.

Kadınların dirseklerine kadar kolları ve kulakları ile saçları hakkında ihtilâf vardır. Sahih olan kavle göre bunlar da avrete dahildirler.

İ H T A R : Eski zamanda yüzlerin örtülmesi avret için değildi. Ancak fitneye, kötülüğe maruz kalmamak için örtülmesi adet edilmiştir. (2)

Avretten sayılan bir azanın dörte biri açıkta bulunması veya kastla açık bulundurulması bir rükn eda edilecek kadar devam ederse namazı bozulur.

Bedenin rengini gösteren elbise namazda setir olamaz imamın önüne düşerse veya bir necaseti tutarsa üç defa «Süphanallah » diyecek kadar devam ederse namazı bozulur.

Avrete setr edecek birşey bulunmadığı takdirde veya bulunan şey necis ise çıplak olarak namazını kılar. Fakat ipek gibi erkekler için giymesi haram olan bir elbiseyi giyebilir. Geniş olan bir elbisenin yukarısından veya aşağısından avret görünürse zararı yoktur.

Mahremler veya müslümanlar huzurunda göbekle diz arasından başka sair yerlerin gösterilmesi caizdir.

Namazın dışında yalnız tedavi gibi bir zarurete binaen avretin gösterilmesi caizdir.

4 yaşından aşağı olan çocuğun avreti avret sayılamaz.

İ S T İ K B A L İ   K I B L E

Namazın dördüncü şartı mekke şehrinde bulunan Kâbe ile meşhur binaya karşı durmaktır.

Mekke ahalisi için Kâbenin aynına durmak lâzımdır. Mekkeden hariç olanlar için Kâbe cihetine durmak kâfidir.

ŞAFİÎYE GÖRE

(1) Göbek ve diz ikisi de avrete dahildir.

(2) Kadının el yüzünden maadası heryeri saçıda dahil olmak üzere avrettir.

Namazın bu şartı bazı hallerde terk edilebilir. Meselâ medeni vasıtalarda yolcular veya özürlü adamlar terk edebilirler.

Hali bir yerde veya garip memlekette kıbleyi gösterecek bir kimse bulunmadığı takdirde içdihad eder. Namazın içinde göğsünü özürsüz kıbleden çevirenin namazı bozulur. Çünkü istikbali kıble şart olduğuna nazaran evvelinden sonuna kadar namazla beraber olması lâzımdır.

Meselâ namazın abdestle beraber olması niyetten selâma kadar lâzım olduğundan namazın içinde abdest bozulursa namazda bozulduğu gibi, istikbali kıble de şart olduğundan namazın içinde kıbleden ayrılırsa namazı bozulur.

S U A L

Rüku ve secdede namaz kılanın yüzü Kâbeye mütevccih değildir.Binaenaleyh istikbali kıble namazın tamamı ile beraber olmadığından şart olamaz.

Ve keza Mekke mevkiinden yüksek veya alçak bir yerde namaz kılanın Kâbeye teveccühü yoktur. Öyleye istikbal şart olamaz.

C E V A P

Arz kürrevidir. Düz değildir. Hemde Kâbenin üstü semaya kadar, altıda merkeze kadar Kâbeden sayılır.

Binaenaleyh kürrenin neresinde rükû ve secdeye eğilen adamın yüzünden çekilen şakuli bir çizginin kâbenin aynına isabet etmese bile Kâbenin üst ve alt hava i ısdıvanelerine isabet eder.

İşte bu itibarla istikbali kıble namazın tamamı ile beraber olmuş oluyor.

İHTAR :

İstikbali kıblenin namazda şart olduğundan arzın kürrevi

olduğu anlaşılır. Çünkü kürrevi olmasa istikbali kıble tamamıyle namazla beraber olmaz.

V A K İ T

Namazın beşinci şartı Kur'anda zikredilen vakitlerdir.

Bu vakitler namazın sıhhatine şart oldukları gibi namazın farz olmasına da şarttırlar. Demekki bu vakitler gelmezden evvel namazlar farz olmadığı gibi edaları da sahih değildir. Binaenaleyh şimal kutbunda oduğu gibi günleri iki üç ay kadar uzun ve geceleri de o nisbette uzun olan yerlerde oraların halkına bu beş vakit namaz o uzun zamanda yalnız bir defa farz olur.

Şöyleki; o yerlerde güneşin çıktığından evvel sabah namazı farz olur. Bir ay sonra güneş zevale geldiğinde öğle namazı,sonra birşeyin gölgesi birmisli veya ikimisli olduğunda ikindi namazı, bir ay sonra güneşin battığında akşam namazı, kızıltının battığında yatsı namazı farz olurlar. Çünkü, o uzun zamanda namazın farz olmasına sebeb olan bu vakitler yalnız bir defa meydana geliyorlar.

S O R U L A R

1. Erkek ve kadının avret yeri ne kadardır. Kadının nerelerinin açık bulunmasına cevaz vardır.

2. Avretten ne miktarın ve nekadar açıkta bulunması caizdir. Bedenin rengini gösteren elbise caiz midir.

3. Bir erkek kadınların arasına düşerse ne olur.

4. Elbisenin üstünde veya aşağısından avretin görünmesi zarar eder mi. Avretin gösterilmesi ne vakit ve kimlere karşı caizdir.

5. Rükuda istikbali kıble varımdır. Nasıl şart oluyor izah ediniz.

6. Vakit, namazın edasına ve farziyyetine sebebdir. Kutbu şimalide kaç namaz farz olur?

Namazlar beş oldukları gibi, vakitler de 5 tir.

1. Sabah namazının vaktidir. Bunun vakti fecri sadık çıktığından güneşin çıkışına kadar devam eder. Fakat ortalığın aydınlanmasına kadar namazın te'hiri müstehabdır. (1)

2. Öğle namazının vakti:

Bu namazın vakti güneşin zevalinden başlar gölgenin bir veya iki misle ulaşıncaya kadar namazın devam eder. (2)

İmam-ı Yusuf ve Ebu Muhammedle beraber Şafiî Maliki ve Hambeli imamlarınca bir şeyin gölgesi bir misli olduğunda ikindi namazının vakti başlar. Fakat imam-ı Azamca gölge iki misli oluncaya kadar öğle vakti devam eder.

3. İkindi namazının vakti: Öğlenin son vaktinden başlar, güneşin batmasına kadar devam eder.

4. Akşam namazının vakti: Güneşin batmasından kızıllığın kaybolmasına kadar devam eder. Fakat İmam-ı Âzamın bir rivayetine göre beyazlığında kaybolması lazımdır.

5. Yatsı namazının vakti: Kızıllığın veya beyazlıkla beraber kaybolmasından fecrin çıkışına kadar devam eder.

Vitir namazının vakti: Yatsı namazının vaktidir. Fakat İmam-ı Azamca vitrin vakti yatsı namazından sonra başlar.Yatsıdan evvel kılınması caiz değildir.

ŞAFİÎYE GÖRE

(1) Fecri sadığın çıkması ie sabah namazının kılınması evlâdır.

(2) Gölgenin bir misli oluncaya kadar devam eder.

İHTAR:

Öğle ve yatsı namazlarının vakitlerinde fetvanın imameyn kavli üzerine olması lazımdır. Çünkü Şafiî, Maliki, Hambeli imamları da bu iki namazın vakitlerini tayin hususunda imameynle beraberdir.

Yani, yatsının evveli vakti kızıltının kaybolmasından ibarettir Öğlenin son vakti gölgenin bir misil olmasından itibaren ikindi vaktinin başlamasına ve öğlenin bitmesine müttefikan hüküm etmişlerdir

Binaenaleyh beş adama karşı muhalif bir adamın fikrine fetva vermenin ne derece evla olup olmadığı müftilerin nazarı dikkatine havale edilir.

Çünkü, bu fetvada bilhassa amele takımına bilhassa ramazanda bilhassa yaz mevsiminde büyük bir «Ösür» vardır. Halbuki dinde «Yüsür» vardır, ösür cihetine gidilemez.

MEKRUH VAKİTLER

Kerahetli vakitler beştir: Üçü güneşin doğması, zevali, batması vakitleridir, bu vakitlerde kazaya kalan farzla vacip ibadetlerin kılınması caiz değildir. Kılındığı takdirde iadesi lâzımdır. (1)

Fakat bu üç vakitlerde nafilelerin kılınması sahih ise de tahrimen keraheti vardır. Geride kalan iki vakit ise fecrin çıkmasından güneşin doğmasına ve ikindi namazından sonra güneşin batmasına kadardır.

Bu iki vakitte kazaya kalan farz ve vaciplerin kılınması caizdir. Ama nafilelerin kılınması caiz değildir.

Yalnız te'hire uğrayan sabah namazının sünneti kılınabilir.

ŞAFİÎYE GÖRE:

(1) Yalnız mutlak nafile sahih değildir.

«Küsuf» gibi bir sebeple vekazaya kalan farzların kılınması caizdir.

S O R U L A R

1. Namazların vakitleri kaçtır ve nelerdir, nereden nereye kadar devam ederler.

2. Öğle ile yatsı namazlarının vakitleri hakkında imamların ihtilâfında hangi taraf kuvvetlidir ve fetva hangi tarafa olmalı.

3. Mekruh vakitler kaç tanedir o vakitlerde hangi namazlar kılınmaz ve hangileri kılınır.

N İ Y E T

Namazın altıncı şartı niyettir.

Niyet, nafileler için yalnız namazı kasdetmekten ibarettir. Fakat teravih, vitir ve bütün farz ve vaciplerde bir kayıtla tayinleri lâzımdır.

Rek'atlerin adedini ve «müekkede» olduğunu ve ilk veya son sünnet olduğunu tayin etmek lâzım değilsede Şafiîde lâzımdır.

Farzla beraber nafileye niyet edilirse farza mahsub olur.

Kadınların bulunmadıkları zaman imamın imametliği kast etmesi lâzım değildir. Fakat cemaatin imama uymaya niyet etmeleri lâzımdır.

Fakat imamın kim olduğunu bilmek tayin etmek lâzım değildir. Yalnız imamın meselâ Ahmet olduğu zannı ile Ahmede niyet etmiş bilâhare imamın Mustafa olduğu tebeyyün etmişse namazı bozulur.

İlk tekbirden yani «ALLAHÜ EKBER» dedikten sonra niyet ederse caiz değildir.

Ancak tekbirden evvel niyet etmelidir. Az bir gecikme aralarında olursa zarar yoktur.

ŞAFİÎYE GÖRE

(1) Tekbirle niyet arasında duraklama caiz değildir. Aralarında beraberlik lâzımdır.

NAMAZIN İÇİNDEKİ ŞARTLAR

İttifaklı olan namazın iç şartları altıdır.

Birincisi iftitah tekbiridir ki, onunla namaza başlanmış olur.

Bu tekbirin şekli «ALLAHÜ EKBER» dir.

Bu tekbirin telâffuzunda dikkat edilecek noktalar:

1. Allah kelimesinin hemzesinden sonra bir elifin ilâve edilmemesi.

2. Lâmını çeken elifi bir med miktarından fazla uzatılmaması

3. Allah la ekber arasında bir vavın vücude getirilmemesi.

4. Ekber kelimesinin üçüncü harfi üstünde bulunan üstünü bir elifi doğuracak kadar uzatılmaması. Aksi takdirde namaz fasit olur bu tekbirin başka şekilleri de vardır. Fakat ümmetçe ittifakla kabul edilen ancak (ALLAHÜ EKBER) şeklidir.

Gerek bu tekbir olsun ve gerekse kıraat olsun başka bir lisanla okunması imameyn kavillerine göre caiz değildir. İmam-ı Azam başka lisanla okunmasına dair verdiği cevazdan rücu etmiştir

Fakat onun rücu etmesi kıraat hakkında katidir. Ama tekbir hakkında kati değildir. Tekbir yerine istiğfar etmek, düa etmek teşbih etmek gibi şeylerle namaza başlamış olmuyor.

Cemaat imamın tekbirinden evvel tekbir alırsa namaza başlamış olmuyorlar. Bir daha tekbir almaları lâzımdır.

K I Y A M

Namazın ikinci şartı kıyamdır. Yani ayakta durmaktır. Hastalık gibi bir özürden dolayı kıyamı terk etmekle namazı kılabilirler.

K I R A A T

Namazın üçüncü şartı kıraattirki, Kur'an-dan uzun bir ayet veya kısa üç ayetin okunmasından ibarettir.

Kıraati veya iftitah tekbirini okurken kendisine veya yanındakilere işittirmek lâzımdır. Yalnız lisanını sessiz tebreştirmek kâfi değildir.

Nafilenin bütün rek'atlerinde kıraatin okunması lâzımdır. ve keza iki veya üç rekatli farzlarında her rek'atinde kıraat lâzımdır Yalnız dört rek'atlı farzların yalnız iki rek'atinde lâzımdır. İkinci iki rek'atinde serbestir, ister okur istemezse okumaz. (1)

Dördüncü rükün rükudur

Besinci rükün secdedir.

Altıncı son oturuştur.

Bu altı rükündan sehven veya unutarak birisi terk edilirse secdedi sehv ile kurtulamaz. Namazın iadesi lâzımdır.

ŞAFİÎYE GÖRE :

(1) Farzların bütün rek'atlerinde fatihanın okunması farzdır. Surenin okunması ise sünnettir.Fatiha okunduğu takdirde surenin terkine namazın bozulmasını ve nede secdeyi icab ettirmez. Fatihanın terki ise namazın bozulmasına sebebtir. Ve secde-i sehv ile kurtulamaz. Sureyi okusun okumasın.

Namazın içindeki rükünler ondörttür:
Mezkûr altı rükünden başka rükünler ise:

(1) Kalben niyet etmek
(2) Rükudan kalkarken doğrulmak.
(3) Her iki secde arasında biraz durmak.
(4) Rükuda, kıyamda, secdede, az durmak.
(5) Son tahıyyatı okumak.
(6) Son tahiyyatın sonunda salâvatı okumak.
(7) Sağ tarafa selâm vermek.
(8) Rükunlar arasında tertibe riayet etmek

S O R U L A R

1. Hangi namazların bir kayıtla tayinleri lâzımdır.

2. Rekatlerin adedini ve müekkediyyet gibi kayıtlarla tayini lâzım olup olmadığı.

3. İmamın imametliğe niyet etmesi ve cemaatin de imama uymağa niyet etmesi lâzım mıdır?

4. Muayyen bir imamı kast etmek lâzım mıdır?

Kasdettiği takdirde aksi çıkarsa ne lâzım gelir.

5. Namazın iç rükünlerini söyleyiniz. Allah'hü ekberde dikkat edilecek şeyler nelerdir.Ve tekbirin başka şekilleri varmıdır.

6. Kıraatin başka lisanla caiz olup olmadığı.

7. Kıraat hangi rek'atlerde okunur. Diğer rek'atlerde ne yapılır.

NAMAZIN VACİPLERİ

1.Fatihayı okumak

2.Fatihayı okuduktan sonra bir sureyi veya bir iki ayeti ilâve etmek.

3.Fatihanın sureden evvel okunması.

Sure ile fatihadan biri terkedildiği takdirde namaza zarar olmaz. Fakat secde-i sehv lâzım gelir.

4.Farzların son iki rek'atlerinde değil, ilk iki rek'atlerinde fatiha okunması.

5. İlk iki rek'atlerde fatiha tekrar edildiği takdirde bilerek olursa mekruhtur. Sehven olursa sehv secdesi lâzımdır.

6. Kıraat ve fatiha sesli kılınan namazlarda sesli okunur. Sessiz olan namazlarda sessiz okunması.

7. Tadili erkân yani her rüknü bihakkın ikmal etmek.

8. İkinci rek'atten sonra oturmak.

9. Cuma namazından başka bir namazda secde ayeti oku-

nurken namazın sonunda secde-i tilâvet yapmak. Yapılmadığı takdirde secde-i sehv lâzımdır.

10. Sağ tarafa selâm vermek.

11. Kunut duasını okumak.

12. Bayram namazının tekbirlerini almak.

13. Her iki oturuşta tahiyyatı okumak. (1)

bu vaciplerden birinin terki ile secde-i sehv lâzım gelir. Secde-i sehv yapılmadığı takdirde namaz bozulmaz.

NAMAZIN SÜNNETLERİ

1. İlk tekbirden « sübhaneke » duasını okumak.

2. Euzü çekmek

3. Cemaate uymayanın besmeleyi okuması.

4. Fatihadan sonra « Amin » demek.

5. Rüku ve secdede duaları okumak.

6. Her iki secde arasında biraz durmak

7. Rükudan kalkarken biraz durmak.

8. Fatiha ile sure arasında besmele okumak.

9. Son oturuşta ettehıyyati okurken Peygamber aleyhisselâma salâvatı şerife okumak. (2)

ŞAFİÎYE GÖRE :

(1) Şu vacip şeylerin bir kısmı farz birkısmı da sünnettir. Meselâ son oturuş ve o oturuşta tahıyyatı okumak ve sağ tarafa selâm vermek ve fatihayı okumak farzdırlar.

Kunut duası bayram tekbirleri ve secde-i tilâvet ğibi şeyler sünnettirler.

(Selâmiy aleyküm) izafe ile, veya (Selâmün aleyküm) tenvinle okunursa namaz bozulur. Çünkü ümmetçe kabul edilen şekil (Esselâmü Aleyküm) tarif iledir.

(2) Cemaate uymuş olan adam hem.(Euzü) hem (bemeleyi) çektikten sonra fatihayı da okur. Besmeleyi okumadığı takdirde namazı bozulur. (Amin) kelimesini seslice söyleyecektir.

Son oturuşta peygamber aleyhisselâma salâvat okumak farzdır. Terki namazı bozar.

10. Kendisine ve başkasına dua etmek, gibi şeylerdir. Bu sünnetlerin terki ile secde-i sehv lâzım gelmez.

NAMAZDA KERAHATLİ ŞEYLER

1. Namaz içinde ağzının örtülmesi kerahatlidir. Yalnız esneyeceği zaman örtülmelidir.
2. Secdeye inilirken dizlerinden evvel ellerin yere konulması. Ve ellerden evvel dizlerin kaldırılması.
3. Rükua iner veya kalkarken ellerin kaldırılması.
4. Ceket ve pantolonsuz, yalnız gömlek ve don ile namaz kılmak
5. Baş açık kerahatli isede hudu' huşu ve saygı niyetiyle evlâdır.
6. Kirli, yırtık iş elbisesi ile kılmak.
7. Rükuda iken başın kaldırılıp indirilmesi.
8. Elbise veya başka birşeyle oynamak.
9. Secdye gidilirken, pantolon veya başka bir libasın çekilmesi
10. Gözlerin yumulması ve sağa sola bakmak.
11. Selâm verenin selâmına cevap vermek.
12. Küçük çocukları kucağına almak.
13. Amin ve besmeleyi sesle söylemek.
14. Akrep, yılan gibi muzır hayvanları öldürmek mekruh değildir
15. Bir veya iki rek'atte bir sureyi tekrar etmek.
16. İkinci rek'ati birincisinden daha fazla uzatmak.
17. Bir libasın giyilmesi veya çıkarılması az bir amelle olsa kerahatlidir. Çok amelle olursa namazı fasit olur.

NAMAZIN ŞEKİL VE SIFATI

Kalben niyet etmekle ellerini kulakların hizasına kadar kaldırıp « Allahü EKBER » diyerek indirir. Kadın ise memesinin altına erkek ise göbeğinin altına koyar ve bağlar.

Sonra «Ey Rabbim seni hamd ve tesbih ederim. İsmin mübarek, âzametin yüksek, senden başka bihakkın tapılacak Allah yoktur Mealinde olan» (Sübhanekâlllahümme ve bihamdike, vetebarekesmüke veteala ceddüke vela ilahe ğayruk) duasını okur. (1)

Namazı kılan, imam veya tek olursa gizilce «eüzü»ile besmeleyi çekerek, fatiha ve sureye başlar. Muktedi ise yalnız sübhaneke ile « euzü » yü okur, sukût eder. Fatihanın sonunda «kabul et» manasında olan «Amin» kelimesini gizli söyler. Ve kıraati okuduktan sonra «Allalıü ekber» diyerek rükua iner. Büyük Rabbimi hamd ve teshbih ediyorum manasında «Sühhanerabbiyelaziym ve bihamdihi, üç defa söyledikten sonra kalkarken ise, Allah hamd edenin hamdini işitir ve kabul eder Manasında olan «Semiallahü limen hamide» der.

Muktedir ise «ey Rabilimiz sana hamdler olsun » manasında olan yalnız «Rabbena lekel hamd» der. Eğer yalnız ise her ikisini de söyler.

Ve biraz duraklamadan sonra « Allahü Ekber » der ve secdeye varır.

Secdede üç dela « Sübhane rabbiyel alâ vebihamdihi» der, başını kaldırır. Az bir duraklamadan sonra ikinci secdeyi de yapmakla birinci rek'ati tamamlamış olur.

Sonra hemen ellerini yere bırakmıyarak ayağa kalkar ikin ci rek'ati de birinci rek'ati gibi yaptıktan sonra oturur. Parmaklarını açık olarak dizlerine koyar.Şehadet kelimesini okurken şehadet parmağını kaldırır.

ŞAFİÎYE GÖRE:

(1) Birinci oturuşta tahiyyat sünnettir. İkincisinde farzdır. Salâvat da farzdır. İkinci secdeden sonra az durmak sünnettir. « Kelime-i şehadette» (En lâ) şeddesiz nunun ızharı ile ve (Muhammeden Rasulullah) şeddesiz tenvinin ızharı ile okunursa namaz fasid olur.

OTURUŞTA OKUNAN TAHIYYATın ŞEKLİ

«Ettehıyyatü lillâhi vessalâvatü vettayyibatü esselâmü aleyke eyyühennebiyyu verahmetullahi veberekâtühu esselâmü aleyna ve ala ibadillahissalihıyn eşhedü ella ilahe illallah ve eşhedü enne Muhammederrasulullah » Okuduktan sonra ayağa kalkar geride kalan rek'atleri de yaptıktan sonra yine oturur tahıyyatı okur.

Peygambere salavatı şerifeyi okuyacaktır. Sonra duaları okur. Sonra evvela sağ tarafa sonra sol tarafa «esselâmü alayküm verahmetullah» diyerek namazını bitirmiş olur.

İ H T A R :

Birinci oturuşta tahıyyatı okurken salâvatı da unutarak okursa secde-i sehv lâzım gelir. Bilerek okursa namazı sahih isede iadesi lâzımdır.İade etmediği takdirde günahkâr olur. (1)

«Ettehıyyatü» den maksat bütün ağızdan çıkan ibadetlerdir.

«Esselâvatü» den maksat namaz, oruç gibi bedenle yapılan ibadetlerdir.

«Etteyibatü» den maksat zekât, sadaka, teberrüat gibi yapılan mali ibadetlerdir.

Besmele hiç bir sureden cüz olmayıp sureleri birbirinden ayırmak için nazil olan müstakil bir ayettir. Ve fatihadan evvel okunması sünnet olduğu halde terki ile secde-i sehv lâzım gelir. (2)

ŞAFİÎYE GÖRE:

(1) Salâvatü şerife birinci oturuşta sünnet ikinci oturuşta farzdır.

(2) Besmele fatihadan cüz olduğu gibi her sureden de cüzdür. Binaenaleyh besmele okunmadığı takdirde namaz bozulur. Secde-i Sehv kâfi gelmez.

S O R U L A R

1. Namazın vacipleri nelerdir.
2. Namazın sünnetleri nelerdir.
3. Namazın kılınış keyfiyyeti nasıldır

4. Niyetten sonra rüku ve secdeye iner ve rükudan kalkarken okunan dualar nelerdir.

5. Tahıyyatın sonuna kadar manası.

6. Besmele fatihadan cüz olup olmadığı. Terk edilirse ne lâzım gelir.

İHTAR:

Namaz ortasında « Yarab bana mal ver para ver, veya filân kadını bana nasib et» gibi dünyaya ait bir şeyi düa ederse namazı bozulur. Fakat son tahıyyattan sonra selâmdan evvel böyle bir duada bulunursa namazı bozulmaz, lâkin noksan kalır.

İftitah tekbirinde imamla beraber olan « Müdrik» birinci rek'atin ortasında veya sonunda imama yetişen «Lâhık» birinci rekatten sonra yetişene «mesbukıy» denir.

MESBUKIYNIN NAMAZI

Mesbukıy birinci rek'atten sonra imama yetişip uyan şahıstır.

Bu adam ilk imama uyarken « Sübhaneke » ile «Eüzu» yü okur. Sükut eder. İmamın selâmından sonra geride kalan namazını kılmak üzere ayağa kalkarken yine sübhaneke ile euzüyü okuyacaktır. Ve imamdan sonra kılacağı rekatler namazının ilk rek'atleri ise sureyi de ilâve edecektir. (1)

Hangi rek'atlerin rükûunda imama yetişen adama o rek' - at ona mahsub olur. Rükuda yetişmezse mahsub olamaz

ŞAFİÎYE GÖRE:

(1) Sureyi ilave edebilirse de süphaneke düasını okuyamaz.

Mesbuki olan kimse imamın selâmından sonra geriye kalan namazını kılarken başka bir adam ona uyamaz. Demekki bu hususta mesbuki olan adam tek namaz kılan adamdan ayrıdır (1)

MİSAFİRİN NAMAZI

Sefer müddeti 18 saattir. Seferde namazın kısalması lâzım olup,tamamlanması mekruhtur. Tamamlandığı takdirde birinci oturuşu yapmış ise iki rek'ati farz yerine mahsub olur, iki rek'ati de nafile olur.

Eğer birinci oturuşu yapmamış ise namazı bozulur. Çünkü, birinci oturuş, misafir için son oturuştur. Son oturuşun terki ile namaz bozulur.

MİSAFİR RUHSAT ve MÜSAADELER

1. Misafir olanlardan cüm'a, bayram namazları ile kurban kesmek sakıt olur.

2. Misafirin mesh müddeti çoğalır.

3. Oruç yemesi caiz olur.

4. Sabah namazının sünnetinden başka sünnetleri kılmaz.

Seferin bu hükümleri vatanına avdet veya bir yerde ikamete niyet edinceye kadar bakidirler. Misafirin vakit dışında mukıyme uyması caizdir. Fakat namazını tamamlar.

Vaktin haricinde ise meselâ misafirle mukıymin kazaya kalan bir namazlarını kılarlarken misafir mukıyme uyup namazı ikmal etmez. Mukim ise misafire uyması caiz ise de misafirin selâmından sonra mukıym olan,namazı ikmal eder.

Arafat dağında öğle ile ikindi, müzdelifede akşamla yatsı namazlarını toplayıp beraber kalınması caizdir. Diğer yerlerde beraber kılmak caiz değildir. (2)

ŞAFİÎYE GÖRE:

(1) İmamın selamından sonra mesbuki olan adam tek namaz kılan adam gibidir.. Başkası ona uyabilir.

(2) Namazların toplanması ve takdim tehirleri seferde ve hazarda caizdir.

SECDE-İ SEHV

Sehv secdesi sehven namazda meydana gelen noksanları ikmal için namazın sonunda yapılan iki secdeden ibarettir.

Meselâ namazın vaciplerinden kunut veya tahıyyat gibi bir vacibin gecikmesi veya terk etmesiyle yahut bir rüknün gecikmesiyle bu secde yapılır. Fakat farzların ve sünnetlerin terki ile bu secde yapılmaz.

Bu secdenin vakti ise son oturuşta tahıyyatı okudukdan sonra yalnız sağ tarafa selâm verdikten sonra iki defa secde yapar ve bir daha tahıyyatı okur, salâvatı da ilave ettikten sonra yine sağa ve sola selâm vermekle namaza nihayet vermiş olur. (1)

SECDE-İ TİLÂVET

Bu secde her üç İmamca sünnet ise de bizce vaciptir. Kur'anda yerleri malûm olan on dört ayetten biri okunduğu zaman yapılan tek bir secdeden ibarettir.

Bu secdede el kaldırmak tahıyyatı okumak ve selâm vermek yoktur. Yalnız «Allahü Ekber» ile yapılan bir secdedir.

Bu secdenin te'hiri veya terki secde-i sehvi icap ettirir.

Fakat secde ayetinden sonra üç ayet okumamışsa rükua inerken secde-i tilâveti niyet ederse veya niyet etmezden namaz secdesine inerse secde-i tilâvet sukut etmiş olur.

Eğer üç ayet okumuş ise rüku ve secde ile secde-i tilâvet ifa edilmiş olmuyor ona da müstakil bir secde lâzımdır.

Namaz içinde olan bir adam hariçten secde ayetini işi-

ŞAFİÎYE GÖRE:

(1) Son tahıyyatı okuduktan sonra selam vermezden iki secde yapar. Bir daha tahıyyatı okumayarak hemen sağa sola selâm verir.

tirse namazdan sonra secdeyi yapacaktır. Bir kuştan secde ayeti işitilirse lâzım değildir (1)

« Acaba radyo da kuş gibimidir » ?

V İ T İ R N A M A Z I

Bu namaz yalnız İmamı Âzamca vaciptir. Öteki imamlarca sünnettir. Bu namaz bir selâmla üç rek'atten ibarettir. Her üç rek'atinde de fatiha ile sure okunur ve üçüncü rek'atında rükudan evvel kunııt duası okunur. (2)

Bu namazın yeri ise yatsı namazından sonradır. Bu namaz ramazanlarda cemaatle kılınır.Ramazan haricinde cemaatsız kılınır. Bu namaz kılınmadığı takdirde kazası lâzımdır.

T E R A V İ H N A M A Z I

Bu namaz müekkede olan sünnetlerden biri olup yatsı ile vitir namazları arasında kılınır. Bu sünneti kifayedir. Yani cemaatsız ve vitir namazından sonra da kılınabilir. Niyetinde teravih olduğu söylenmesi lâzımdır. Ramazan ayına ait olup kazası yoktur. (3)

Farz ve vitir namazlarının rek'atlarına sayıca müsavi ve onları ikmal için 20 rek'at olarak şeriate girmiş bir ibadettir.

ŞAFİÎYE GÖRE:

(1) Namazın içinde tilavet secdesi yapılırsa, yalnız ALLAHÜ EKBER denilerek secdeye inilir. Namazın haricinde olursa, dört şartı vardır. 1. Secde etmek 2. Allahü Ekber demek, 3. Niyet etmek 4. Selam vermekten ibarettir.

(2) Vitrin en azı bir rek'at çoğu ise üç rek'attir. Yalnız ramazanın 15 inden sonra son rek'atinde rükudan sonra kunut duası okunur. Kılınmasa kazası yoktur.

(3) Teravih namazı ikişer rek'at kılınır. Dörder rek'at kılınması sahih değildir.

Teravih namazı ikişer ikişer ve dörder rek'at olarak kılınmış ve kılınmaktadır. Yalnız her tahıyyattan kıyama kalkarken (sübhaneke) düası okunur.Fakat dörder rek'at olarak kılınması mekruh olur.

(İmamların nazarı dikkatine)

S O R U L A R

1. Dünyaya ait dualar namazın ortasında veya selâmdan evvel okunursa ne lâzım gelir.

2. Mesbuki kime derler. Bu adam imama ilk uyduğu zaman bir şey okuyacakmıdır.İmamın selâmından sonra kalkarken bir daha (sübhaneke) ve (enzü) yü çekecekmidir.

3. Namazın kısalması için ne kadar yolculuk lâzımdır. Yolcu olan adama ne gibi müsaadeler lâzımdır. Ve ne vekte kadar o müsaadeler devam edecektir.

4. Yolcu adam namazı tamam edermi, ederse ne olur.

5. Misafirin mukıyme, mukıymin misafire uyması caizmidir.

6. Namazların toplanması ve takdim, tehirleri caizmidir.

7. Secde i sehv kaç secdeden ibarettir, ve ne ile kılınması lâzımdır, ne vakit yapılır.

C E M A A T

Namazların cemaatle kılınması kifai ve Müekkede bir sünnettir. Yağmur ve soğuk gibi özürlerden dolayı cemaatin tirkinde günah yoktur.

Fasıkın, amanın, veled-i zinanın imamettikleri mekruhtur.

1. Erkeğin kadına veya bir çocuğa **2.**kıraati yanlış olmayanın kıraati yanlış olana **3.** özürsüz bir adamın özürlü bir adama **4.** bir özürlünün başka bir özür sahibine **5.** farzı kıla-

nın nafileyi kılana uymaları caiz değildir. Fakat nafile kılanın farzı kılana, **2** özürleri bir cinsten olanların birbirine, **3** mukıymin misafire uymaları caizdir. Fakat misafir mukıyme uyduğu zaman namazını ikmal eder.

Şafiî ile hanefinin birbirine uymaları caizdir.

Fakat birbirinin mezhebine riayet etmek lâzımdır,

(İmamların nazarı dikkatine:)

Kadınlar en geride hatta çocukların safından sonra saf tutacaklardır.

Kadınlar yalnız olarak cemaatle namazlarını kıldıkları zaman imam olacak kadın safın ortasında olacaktır.

Bir erkek mahrem veya ğayri mahrem bir kadının hizasında bir rükün eda edilecek kadar kalırsa eğer o erkek o kadına imam ise her ikisinin de namazı bozulur.

Eğer imam değil ise yalnız kendisinin namazı bozulur, kadının namazı bozulmaz.

Fakat cenaze namazında, secde-i tilâvette veya aralarında bir perde uzunluğunda veya küçük bir kız olduğunda namazlarına zarar gelmez.

CEMAATİN İMAMA TABİ OLMADIĞI YERLER:

1. Kunut duası **2.** bayram tekbirleri **3.** Birinci oturuş **4.** secde-i tilâvet **5.** Secde-i sehv gibi halleri imam terk ettiği takdirde cemaat dahi terk eder.

1. Bir rüknü fazla yapmak **2.** bayram tekbirlerini fazla almak, **3.**Cenaze namazının tekbirlerini dörtten fazla almak **4.** son tahıyyattan sonra beşinci rek'ate kalkmak gibi hallerde cemaat imama tabi olamaz.

Vekeza **1.**ilk tekbir iftitahta elleri kaldırmamak **2.** sübhanekeyi okumak **3.** rüku ve secdenin tekbirlerini almamak **4.**

duaları okumamak **5.** (Semiallahülimen hamide) yi söyleme mek **6.** tahıyyatı okumamak **7.** selâmı vermemek gibi haller-de dahi cemaat imama tabi olamaz.

CUMA NAMAZI

Bu namaz müstakil bir farz mıdır? veya öğle namazına bedelmidir? Bunda ihtilâf vardır. Başka namazların eda ve farziyetleri için zikredilen şartlar cuma namazında da şart-tır. Bununla beraber bir takım şartları daha vardır. Meselâ; kadın olmamak **2.** misafir olmamak **3.** köle olmamak **4.** kör ol-mamak **5**.ayaksız olmamak gibi sıfatlar farziyyet şatların-dandır. Vekeza hastalık ve hasta bakıcılık ihtiyarlık gibi da hili hallerle soğuk, yağmur, sıcak gibi harici hallari de cu-ma namazından geri kalmak için şer'an sayılan özürlerdir.

CUMA NAMAZININ EDA ŞARTLARI

1. Hükümeti temsil edecek bir adamın bulunması ile bir kasaba adını taşıyabilecek bir yer olmalıdır.

2. Hutbeyi okuyup cuma namazını kıldıran zat hükü-met tarafından veya cemaatin ittifakı ile tayin edilmiş ol-masıdır. (1)

3. Vakittir ki, güneşin zevalinden sonra ikindi vaktin-den evvel kılınmış olmasıdır.

Binaenaleyh cuma namazı kılınırken ikindi vakti gelirse cumayı iptal eder yeniden öğle namazına başlarlar.

SORULAR

1. Secde-i Tilâvet Kur'anın kaç yerinde vardır. Sünnet mi vacipmidır. Te'hiri veya terki neyi icap ettirir. Rüku veya namaz secdesi bu secdenin yerini tutar mı?

ŞAFİÎYE GÖRE:

(1) Cumanın kılınacağı yerin kasaba olması veya hükümetin bir mümessilinin bulunması lâzım değildir. Ve cumanın kıldırıl ması için hükümet tarafından imamın tayini lâzım değildir.

2. Vitir namazı vacipmi? sünnetmi? Her rek'atında kıraat varımdır. Ne vakit tek ve ne vakit cemaatla kılınır. Geçirildiği zaman kazası varmı?

3. Teravih kaç rek'attir. Kaçar rek'at kılınır.

4. Cemaat Nasıl bir sünnettir. Cemaate gitmemek için ne gibi özürler vardır. Birbirine uymaları caiz olmayanları söyleyiniz.

5. Bir erkek kadının hizasında namaz kılarlarsa namazı nasıldır.

6. Cemaatin imama uymaları kaç yerde lazımdır, kaç yerde lazım değildir.

CUMANIN: dördüncü şartı HUTBEDİR:

Hutbeyi ikileştirmekle aralarında hafif bir oturmak sünnettir.Hutbenin vaktin haricine kadar uzatılması namazı bozar.Cemaatin hutbeyi işitmeleri lazım değildir. Yalnız Cemaatin bulunması lazımdır. (1)

Hatibin mimbere çıktığında cemaate selam etmesi lazım değildir. (2)

5. Cemaatin nisaba baliğ olmasıdır:

Cuma namazında cemaatin nisabı imamdan başka üç kişidir. (3)

Kadın çocuk bu nisaba dahil olamaz Ama misafir, köle dahil olabilir. (4)

6. İzniamdir ki; Camiye gelmekten men edecek bir mani bulunmamasıdır.

ŞAFİÎYE GÖRE:

(1) Her iki hutbedeki rükünleri cemaate işittirmek lâzımdır.

(2) Hatibin minberde cemaate selam vermesi meşrudur.

(3) Nisab, kırk kişidir. Bir noksan olursa cuma kılınmaz.

(4) Misafir ve köle nisaba dahil olamaz. Bir kavle göre dört kişi ile kılınabilir.

HUTBENİN RÜKNÜ:

Hutbenin rüknü birdir. O da hutbe denilecek kadar uzun bir mevızadan ibarettir. İçinde ayet olsun olmasın. (1)

Hutbenin vacipleri:

Taharet, kıyam setri avret olmak üzere üçtür.

Hutbenin sünnetleri:

Sünnetleri ise hamd, salavat, bir ayet, aralarında hafif bir oturuş yapmaktadır.İkinci hutbede mü'min ve mü'minata da dua etmek sünnettir.

Cuma namazının ikinci rek'atinda veya tahiyyatinde bir adam gelip imama uyarsa imamın selâmından sonra o adam kalkar cuma namazını tamamlar.

Eğer selâm vaktinde yetişirse yapmış olduğu cuma niyeti ile öğle namazını kılar.

İmamın Cuma namazına başlamazdan evvel bir adam özürsüz, yalnız olarak evinde öğle namazını kılabilirse de asi olur.

ZUHRİ AHİR

Cuma namazı hakkında iki kavil vardır. Birisi cuma namazı müstakil bir farz olup ayrı bir emirle farzıyyetine hüküm verilmiştir diyor. İkinci kavil ise Cuma namazı öğle namazına bedeldir demiştir.

Birinci kavle göre cuma namazından sonra zuhri ahir denilen öğle namazı kılınacaktır.

Terki caiz değildir. Çünkü ikisi de müstakil ve ayrı ayrı emirlerle farz olmuşlardır. İkinci kavle nazaran zuhri ahirin kılınması caiz değildir. Çünkü « BEDEL » ile « MÜBDELÜ MİNHÜ » nun cem'i caiz değildir.

ŞAFİÎYE GÖRE:

(1) Hutbenin rükünleri 5 tir. Hamd, salâvat, vasıyyet, ayet dua, etmektir.

İşte zühri ahir meselesinin çatallaşması bu iki kavilden ileri gelmiştir.

Fakat öğle namazının iadesi evlâdır. Çünkü cuma namazı bedel olduğu ihtimaline binaen de cumanın sıhhat şartlarında bir noksaniyet ihtimali olabilir.

Bu ihtimale nazaran öğle namazının ihtiyaten iadesi evlâdır.

CUMA' NIN FARZİYYETİNDEKİ HİKMET

Evet her mahallede, her köyde, her kasabada umumi, hususî, maddî ve manevî çok işler olur ki, bir şahıs tek başına o işleri temin edemez. Meselâ hastalık olur, fakirler olur, ibadetini bilmeyen cahiller olur, memleketin, milletin şerefine yakışmayan bazı haller vücuda gelir ki, bu gibi umuma taallûk eden şeyler, ancak cemaat tarafından yapılabilir.

İşte cenabı hak bu gibi işleri gördürmek için cemaatleri teşkil etmek üzere haftada bir defa insanları biri biri ile görüştürmek için cuma namazını farz kılmıştır.

Ki, hutbede okunan mevızelerde mezkür ihtiyaçlara ve emsaline dair hatip tarafından hazırlanan liste cemaate bildirilsin ki onlar da ona göre hareket etsinler.

Demek cuma ve cemaatler yalnız ibadet için değildir. Mesalih-i ibad görmek ciheti de vardır. Bu hikmete nazaran her hafta okunan hutbe mevızesi, o hafta zarfında meydana gelen millî ihtiyaçları ifade etmesi lâzımdır.

BAYRAM NAMAZI

Bayram namazları vacibdir. Cuma namazının eda ve vücubu için şart kılınan şeyler bu namazda da şarttırlar.

Yalnız, hutbe Cuma namazında şart olup namazdan evvel okunur. Bayram namazında ise hutbe sünnettir, namazdan

sonra okunur. (1)

Bayram namazı sabah namazı gibi iki rek'attir. Yalnız burada fazla olarak birinci rek'atte ilk tekbirden başka fatihadan evvel üç tekbir alınır. İkinci rek'atte de kıraatten sonra rükudan evvel, rüku tekbirinden başka yine üç tekbir alınır.

Her iki tekbir arasında üç defa «sübhanallah» denilecek kadar durulur. Eller kaldırılır, indirilir, üçüncü tekbirden sonra eller göğüs altında bağlanır.

İmama yetişmeyen adam tek olarak bayram namazını kılamaz ve kazası da yoktur.

CENAZE NAMAZI (2)

Bu namaz, farzı kifaye olup bir adamın kılması ile hepsinden sakıt olur. Bu namaz dört tekbirden ibarettir. Birinci tekbirden sonra Sübhaneke okunur

İkinci tekbirden sonra selâvat okunur.

Üçüncü den sonra ölüye ve mü'minlere dua edilir.

Dördüncüden sonra selâm verilir.

Kadınlar bu namazı kıldırabilirler. Bir sene sonra da kılınabilir.

ŞAFİÎYE GÖRE :

(1) Bayram namazları sünnettir. On iki fazla tekbirleri vardır. Her iki rek'atte fatihadan evvel alınır. Birinci rek'atte yedi ikinci rek'atte beş tekbir alınır. Ve aralarında;

«Sübhanallah, velhamdülillâh velâ ilahe illallah vallahü ekber » Okunur.

Bayram namazı yalnız olarak her yerde kılınabilir.

(2) Cenaze namazının yedi rüknü vardır. 1. Niyet, 2. kıyam, 3. Dört tekbir 4. Fatiha 5. Salavat, 6. Dua 7. Selâm dan ibarettir.

Birinci tekbirden sonra fatiha okunur. 2 inciden sonra salavat okunur. 3 den sonra meyyite dua okunur 4 üncü tekbirden sonra selâm verilir.

1. Çarpışmalarda öldürülen yol kesicilere

2. Asilere. **3.** Ana ve Babasını öldürenlere bu namaz kılınamaz. Fakat intihar eden adama kılınır.

Bir erkek kadınlar içinde veya bir kadın erkekler içinde ölürse yıkanamaz. Yalnız teyemmüm edilir.

Ölü gasledildiğinde alınan abdeste mazmaza ve istinşak yoktur.Bir nacaset çıkarsa da ölünün yıkanmasının iadesi lâzım değilsede o necasetin temizlenmesi lâzımdır.

Kadın « ıdde » içinde kocasını yıkayabilir.

Fakat kocası « ıdde » içinde ölmüş olan karısını yıkıyamaz.

Ölü kefenlendikten sonra bir uzvunun kuru kalmış olduğu anlaşılırsa o azanın yıkanması ile namazının iadesi lâzımdır.

Hal-i sekarette kelime-i şahadetin ölüye telkin edilmesi meşru ise de defnedildikten sonra telkin okunması hakkında bir emir yoktur.

S O R U L A R

1. Cuma namazının eda ve vücüp şartları nelerdir veda-ha ne gibi şartları vardır. Cuma namazına gitmemek için ne gibi şartlar var.

2. Cemaatin nisabı kaç kişidir. Kadın ve misafir bu nisaba dahil olabilirimi.?

3. Cuma namazının kaç rüknü vardır. Vacipleri ve sünnetleri nelerdir. Cuma namazında bir sehv olursa secde-i sehv yapılırmı.?

4. Zuhri ahir meselesi nasıldır.?

5. Cuma namazındaki hikmet nedir.?

6. Bayram namazında kaç fazla tekbir vardır, ve ne va-

kit alınır.

7. Cenaze namazı nasıl kılınır. Ve kaç rüknü vardır. Ka dınlar bu namazı kıldırabilirler mi?

KAZA NAMAZLARI

Kaza namazı ile vakit namazı arasında tertip lâzımdır. Meselâ kazaya kalan öğle namazı, ikindi namazından evvel kılınmalıdır.Ve keza kazaya kalan birkaç namaz arasında da tertip lâzımdır. Meselâ kaza namazlarını kılarken sabah namazından başlanmalıdır.

Aksi takdirde namazı bozulur. Çünkü tertip lazımdır (1).

Yalnız kazaya kalan hangi namazlar olduğu unutulmuş ise veya vaktin darlığından dolayı kazayı kalıncaya kadar vakit namazının kazaya kalacağı korkusu olursa veya geçmiş namazların adedi malûm değilse tertip lazım değildir.

EZAN VE KAMET

Ezan: Yalnız cuma namazı ile beş vakit farz namazlar için okunan müekkede bir sünnettir. Lafız ve kelimeleri ise evvelinde dört defa tekrar ile (ALLAHÜ EKBER) okunur Sonunda da tekrar ile iki defa okunur. Başka kelimeleri ise ikişer defa okunur.

İkamet de aynen ezan gibidir. Yalnız ikametin (Felah) kelimesinden sonra iki defa (KAD-I KAMETİSSALÂH) okunur. Ve sabah namazının ezanının da (felah) kelimesinden sonra iki defa ‘ ESSELÂTÜ HAYRUMMÎNENNEVM” oku nur.

Ezan ve ikametin sünnet olması erkeklere mahsustur. Kadınlar için mekruhtur. Erkeklerde ister tek olsun ister

---

ŞAFİÎYE GÖRE :

(1) Kaza namazların kılınmasında tertip evlâ ise de şart değildir. Tertip bozulduğu zaman namaza zarar etmez.

cemaat, ister misafir olsun ister mukim olsun. Farz namazlar ise ister eda ister kaza olsun.

Vakitten evvel ezan okunduğu takdirde iadesi lâzımdır.(1)

Abdestsiz, cünüb, çocuk, deli, sarhoş, kadın, fâsık adamlar ezan ve ikameti okuyamazlar. Mekruhtur. Ezan insanları namaza davet etmek üzere vakitleri bildiren ilâhi bir marştır. Binaenaleyh işitenler kemali hürmetle durup dinlemelidir. Ve müezzinin okuduğu kelimeleri aynen söylemelidir. Yalnız ("HAYYA "ALE") lere karşı ("LÂ HAVLE VELÂ KUVVETE" diyeceklerdir.

İslâmın şartlarından namaz hakkında yazılan şu kadar izahatı çocuklara kâfi görerek son veriyorum.

Namazın meziyetlerinden bihassa dünyaya ne derece faydalı olduğundan bir parça bahsetmek faydalıdır sanıyorum.

NAMAZ NEDİR ?

Evet namaz: içine aldığı kıyam, kuud, kıraat, rüku, sücut ve sair harekât ve ef'aliyle, canlı ve cansız mahlûkatın Allah'a karşı vazifeli bulundukları bütün ibadetlerin çeşitlerini temsil etmekle,insanların birbirine ve küçüklerin büyüklerine yapmakta oldukları bütün tazim durumlarını, alâmetlerini andıran bir ibadettir.

Buna binaen bir adam bir namazı kılmakla bütün mahlûkatın çeşitli çeşitli ibadetlerini ve insanların tazim durumlarını yapmış olur. Evet, insan camiyyeti itibariyle mahlûkatın sultanı olduğu gibi namazı da temsiliyet cihetiyle bütün ibaretlerin sultanı olur. Bunun içindir ki, namaz dinin direğidir diye emredilmiştir.

ŞAFİÎYE GÖRE :

(1) Ezan ve ikametlerin evvelinde iki defa (Allahü Ekber) okunur ve başka kelimeleri teker teker okunur. Sabah namazı için biri fecrde diğeri fecrden sonra iki ezan okunduğu için bir ezanı vakitten evvel okumuş oluyor.

Maaheza, namaz Allah'a karşı bir dua ve bir niyazdır. İnsanı halikı ile görüştürüp konuşturan yegâne bir vesiledir. Bu kutsi vesile ile insan hâlikının huzuruna çıkar. Tekbir, tesbih taziller ile nimetlerine arzı şükran azametine secde-i ubudiyyet, emirlerine, emirber olduğunu arz ve takdim ettikten sonra;

Dünyevî ve uhrevî işlerinde yardımlarını talep etmekle doğru yollara hidayetini niyaz etmek üzere pek yüksek ve samimi bir kavuşmadır. Binaenaleyh kâinat halikı ile yapılan böyle bir konuşmanın ne kadar ulvî ne kadar kudsî ve ne derece zevk verici bir münacat ve tatlı bir ibadet olduğu izahtan müstağnidir.

Binaenaleyh, namazın alem-i ahirete ait faydasından bahsetmiyerek yalnız dünyaya ve şahsî, içtimaî, insan hayatına olan hizmet ve yardımından bahsedeceğiz.

Şöyle ki; Bir ferdin yaşayışını veya bir cemaatın asayişini temin etmek o ferdin ve o cemaatın ilk vücuda getirilmelerinden daha mühimdir ki, bir hâkim bir millete veya bir efendi, bir hürmetkâra sahip olduklarında en evvel onların asayişi ve yaşayışlarına lâzım olan esbabı temin etmeğe çalışırlar. Çünkü asayiş ve yaşayış temin edilmese hâkimlik devam edemez.

Buna nazaran insanlar da bir millettir. Bu milletin hâliki ve hâkimi Haz. Allah'tır. Allah, bu insanları ilk vücuda getirdiğinde onların nizam ve intizamlarına, şahsî ve içtimaî hayatlarına lâzım gelen esbab ve vesaiti elbette ve elbette düşünmemiş veya ehemmiyet vermemiş değildir.

Çünkü, bir varlığın devamlı olarak yaşatılması vücuda getirilmesinden daha mühim ve daha lâzım olduğu bedihi bir meseledir.

Binaenaleyh Cenab-ı Hak, insan ve bütün canlı mahlukatın

vücuda gelişlerini şehvete yüklemiş olduğu gibi devamlı yaşama ve beslenmelerini de ebeveynin şefkatine bağlıyarak teminat altına alırken;

Acaba o büyük ALLAH nasıl olur ki, insanı var etmekten daha mühim olan asayiş ve yaşayışlarını teminat altına almıyarak mühmel, başıboş bıraksın.Bu hakimiyet pirensibine uyarmı? haşa ! . . .

Öyle ise o büyük Allah, şehvet ve şefkate insanın varlığını ve devamlı yaşamasını yüklediği gibi, insanın asayiş ve yaşayışını teminini de namaz ve ibadete havale etmiş olduğu yüzde ikiyüz ihtimal ile tahakkuk eder.

Demekki o büyük Hâlik, insanın tenasülünü şehvete, yaşayışını şefkate, asayişini de namaza bağlamıştır vesselam...

DİĞER İBADETLER:

S. — Namaz insanların asayişlerini temin etmeğe kâfimi dir?

C. — Evet, dinle izah edeyim.

İnsanları kötülükten meneden ve iyiliğe sevkeden ancak şedid ceza ve korkulardır. Bu cezalar, ya maddî veya manevî olur. Maddî cezalar Kaleyi dışardan zabdetmek gibi müşküldür Ve ayni zamanda tesiri de azdır.

Evet, görüyoruz ki, hükümetlerin, büyüklerin, babaların, mekteblerin bu uğurda sarfettikleri gayretler, çalışmalar, korkutmalar, cezalar yüzde, 90 nı âkim kalmaktadır.

Çünkü, insanları kötülüğe meyi ve sevk ettiren şehvet, nefisten doğar. Şehvetin kaynağı nefistir. Mâlumya, hapis etmek döğmek, söğmek gibi cezalar yüzde, sözde kalır. Nefse ve kalbe tesir ve nüfuz etmez.

Evet, kalbi hasta olan bir adamın yüzüne, gözüne, dizi-

ne ilâç sürmek ne kadar kalbinin hastalığına tesir ederse, döğmek, hapis etmek, tedip etmek gibi maddî tecziyeler de nefsin kötülüğe olan meylini kesmek için o kadar tesir edebilir.

Çünkü, kötülüğe olan meyl ve muhabbet nefislerde, kökleşmiş dal ve budakları kesilse bile bir daha göğerir.

Demek ki, kötülüğün kökünü kesip atmak lazımdır ki, bir daha göğermesin.

Bundan da anlaşılıyor ki, maddî tecziyeler tesirsiz kalır ve yine anlaşılıyor ki, maddî tecziyelerle asayişi temin etmek imkânı yoktur vesselam. Geriye kaldı manevî te'dit ve tecziyeler: Evet, bu kabil te'ditler nefsin kötülüğe olan meylini ve muhabbetini izale için-kal'ayı içinden zapdetmek-gibi kolay olur. Ve tesiri de daimî olur.

Çünkü, manevî korkular kalpleri istila, ruhları teshir, nefisleri kayd altına alırlar. Ve bu sayede şehvetin hücumuna set çekmiş olurlar. Ve ayni zamanda korkular manevî ve görünmez olduğundan sabit ve daimi kalır. Gece, gündüz gizli aşikar, nefse göz açtırmazlar.

Zannederim ki, kötülüğün kökünü kesip atmak ancak manevî tehditlerle mümkün olabildiğine kanaat hasıl oldu. Çünkü, görünmeyen bir korkudan sakınmak mümkün değildir.

Azizim, bu gibi tehditler ancak Allah'ın tehditleridir. Ve bu tehditleri kalblere damlattırmak ta ancak namaz ve ibadetin şırıngası ile mümkün olur. Başka bir vesile ile mümkün değildir.

İbadete devam eden, kalbini Allah'la bağlayan insanın kalbine Allah'ın «Rahman» sıfatında rica ve ümid, «Kahhar» sıfatından da havf ve korku damlaları kalbine damlar.

Ve bunların tohumları yavaş yavaş kalbinde göğermeğe

başlar. Namaz ve ibadete devam edildikçe bu tohumlar kalbde kuvvet bulup nümaya başlar ve gitgide meleke haline gelir

O havf ve reca, meleke haline gelip tam manasiyle kalbe, ruha, hâkim olduğu zaman,o insan daima kendisini Allah'ın nazarı altında ve Allah'ın ilmi dairesinde görür. Hattâ, güneşin ziyasından bir şeyin hariç kalmasına imkân olmadığı gibi, o güneşi yaratan Allah'ın da nazarından, ilminden bir şeyin hariç kalmasına imkân olmadığını anlar ve iman getirir.

İşte insan o vaziyete geldiğinde eğer nefsi kötülüğe el uzatmak isterse behemehal Allah'ın nazarından, ilminden gizlenmesi lâzımdır ki, Allah onu görmesin.

Bu ise Allah'ın mülkünden dışarı çıkmaya bağlıdır.

Bu da muhaldir. Öyle ise kötülüğü yapamaz. Öyle ise âlemde kötülüğü yapacak kimse kalmaz Öyle ise insanlar dünyasında asayiş, istirahat ve huzur tam manasiyle düzelir.

Öyle ise sulh ve müsalemet sarsılmaz bir hale gelir.

İşte, şu büyük hakikate ve namazın bu büyük hizmetine işaret eden « İnnessalâte tenha anilfahşa-i velmünker» ayeti kerîmesidir ki, namazın insanlara farz olduğundan irade edilen hikmetlerden biri, insanların asayişlerini temin etmekle nev-i beşer içerisinde sulh ve barışı tesis ve ikame ettirmek tir.

İşte bu sırdandır ki, Fransızlardan bir zat demiştir ki «Sulh ve müsalemeti umumiyye ancak İslâmiyetle kaimdir Eğer İslâmiyet kalkarsa istirahat-ı umumiyye bozulur»

NAMAZI TERK EDENLERİN BAHANELERİ

1. Biz âyetlerin manasını bilmediğimizden lezzet alamıyoruz onun için namazı terk ediyoruz.

C. Bu, özür değildir. Bahanedir. Dünya menfaati için ecnebi bir lisanı öğrenmek uğrunda çektiğiniz zahmetler,masraflar gözünüze gelmiyor da ayda bir defa parasız zahmetsiz bir hocaya gidip namaz surelerinin mânasını öğrenseniz güçmü gelir. Allah insaflar versin.

2. Hergün namaz kılmak usanç veriyor. Tekrar edilmesinde ne meziyet vardır?

C. Namaz Allahla kul arasında bir ziyaret ve bir görüşmedir. Yardım talebetmek için bir vesiledir.

Acaba büyük bir hâkimin huzuruna günde bir kaç defa gidip gelen adam hâkimin ziyaretinde ne var? usanç veriyor diye, o ziyareti terk edermi? Yok, o hakim bir insan iken ziyaretinde usanç olmasında,kocaman kâinatın halikı ile görüşmekte,konuşmakta niçin usanç duyuyorsun?Allah akıllar versin. Hem de insanın bir cismi ve bir de ruhu vardır. Cismin gıdasında kusur yapmıyorsunda ve o gıdanın tahsil etmesinden de zahmetler değil, zevk ve lezzetler alıyorsun da, namaz dediğimiz şey, Ruh onunla gıdalanır ve inkişaf eder. Büyür.

Binaenaleyh namazda niçin zahmet olsun, bu usanç hâsıl olsun.

Acaba o ruh ta senin değilmidir. Cismin büyük, ruhun küçük, cismin tok, ruhun aç kalırsa ayıp olmazmı? Sen o ruhun durumuna acımazmısın.

S. İnsanın imanı olduktan sonra namaza ve ibadete ne lüzum var der. İman olduktan sonra insanı cennete götürür kafidir.

C. İbadet Cenabı Hakkın muhabbet ve teveccühünü kazandıran bir vesiledir. Yapılan ibadet nisbetinde muhabbet ve teveccühü kazanılır,kazanılan teveccüh nisbetinde,ahirette derece alınır.

Demek insanın sermayesi, Ahirette ancak Allah'ın teveccüh ve muhabbeti nisbetindedir.

Binaenaleyh, Dünyada iken hiçbir insan az bir servete, bir sermayeye razı olmuyor. Elinden geldiği kadar artırılmasına çalışıyor.Acaba, Ahiret sermayesinin de artırılmasına çalışmak lazım değil midir?

Ahirete gitmeyen bir kimse varmıdır? Buranın zengini, ahirette bir fakir kıyafetine girerse ayıp olmaz mı?

Z E K Â T

Cenabı hakkın asayişi temin etmekle saadet-i beşer için vazettiği esaslardan biri de Z E K Â T T I R.

İnsanların asayişi ne suretle zekatla elde edilir?

Evet, malûmdur ki, insanlar fikir, say ve gayretçe bin seviyede değildirler. Fikirli, çalışkan, zengin olur.

Fikirsiz, tembel olanlar da fakir kalırlar. Bu itibarla, insanlar iki fırkaya ayrılmış olurlar. Bu iki fırka arasında kin, adavet husule gelir. Gittikçe bu kin ve adavetten dolayı aralarında grevler, isyanlar, şekavet gibi istarahat-ı umumiyyeyi bozan kötü kötü şeyler meydana gelir. Bu yüzden o cemiyetin huzuru bozulur.

İşte Cenab-ı Hak, asayişi ihlal eden, şekavete meydan verilmemek üzre zekât namı ile fakirlere verilmesi için zenginlere bir vergi farz kılmıştır.

Bu vergi sayesinde her iki fırka arasında bulunan kin ve adavet zail olur ve aralarında sulh ve selâmet teessüs eder.

Evet, « EL ÎNSANU ABÎDÜL İHSAN » hadisi şerifi gereğince fukara taifesi zenginlere köle olurlar. Ve zenginlere karşı beslemiş oldukları kin yerine muhabbet, adavet yerine ise itaat teessüs eder.

Kezalik zenginler de onlardan görecekleri muhabbet ve

itaatlarına karşı, onlara teveccüh ve şefkat gösterirler.

İşte bu sayede istirahat-ı umumiyye temin edilmiş olur.

Bu hususta bir hadisi şerif daha vardır ki, Rasuli Ekrem Aleyhisselâm « EZZEKÂTU KANTARATÜL İSLÂM » diye emretmişlerdir ki, İslâm âleminde zengin ve fakir insanlar arasında zekât, bir köprü vazifesini görüyor.

Yani, zenginlerden fakirlere olan şefkat ve muhabbetler, fakirlerden de onlara olan muhabbet ve itaatlar ancak zekât köprüsü üstünde mübadele edilir ve bu mübadelelerden sonra aralarında dostluk teessüs eder, her iki fırka arasında sulh ve barış imzalanır.

Rasul i Ekrem bu hususta şöyle bir emirde bulunmuştur, ki,«MALINIZI ZEKÂTLA MUHAFAZA EDİNİZ, HASTALARINIZI SADAKA İLE TEDAVİ EDÎNÎZ, BELÂLARA KARŞI DUALARLA MUKABELE EDİNİZ »

Evet, zekât taharet ve temizlik demektir. Malumya bir buğday tarlasında bulunan otlar temizlenmezse o buğday gelişemez. Zekat da malda olan şüpheli mânevi kirleri temizler, atar. Zekât verilmediği takdirde, o mânevi kirler malı geliştirmez.

Maahaza, namaz Allah'ın hakkıdır, affı mümkündür. Fakat zekât kul hakkıdır affı mümkün değildir. Evet, hükümet, takdir ettiği vergileri bağışlamaz, alır, vermeyenin mallarına hacız kor. Allah'ın da vergisi aynen böyledir. Verilmediği takdirde, mânevi bir hacz koyar telef ettirir.

İHTAR: Müstahsilin mahsûlatı, müstehliklere de kâfi geldiği gibi zenginin zekâtı da fakirlere kâfi gelir. Buna bihakkın riayet edilirse, aç kalınmadığı gibi fakirlikte ortadan kalkar.

ZEKÂTIN NİSABI:

Yani, hangi mallarda zekât farzdır? Ve nisabı ne kadar-

dır? Yani ne kadar mal olursa zekât farz olur.

Ve bir maldan zekât farz olduğunda ne miktar verilecektır. Ve kimlere verilecektir İşte bunları teker teker izah edeedeceğiz.

Evet, zekât 5 kısımdır. Yani beş nevi eşyada zekât vardır.

1. Hayvanattır. Fakat hayvanlarda ekâtın farz olması birkaç şarta bağlıdır.

A — Senenin yarısından fazla yalnız mer'alarda otladıktan başka bir şey yedirmemek lâzımdır.

B — Yalnız yağ ve sütleri için beslenmeleri lâzımdır Eğer at gibi binmek, katır ve eşek gibi yüklemek için olursa zekâtı lâzım değildir. Fakat bu gibi hayvanlar mer'alarda beslenir, bilâhare satılırsa zekâtı lâzımdır

DEVENİN NİSABI: Beştir. Yani beş adet devesi bulunan bir adam nisaba malîktir. Bir davar zekât verir. On de vesi olan iki davar, 15 devesi olan üç davar 20 olursa dört davar, 25 olursa beş davar zekât verecektir.

SIĞIRIN NİSABI: Otuzdur. Otuz sığırın zekâtı iki yaşı na giren bir buzağıdır. 40 sığırda üç yaşma giren erkek veya dişi buzağıdır. 60 a kadar birşey yoktur.

KOYUN VE KEÇİNİN NİSABI: Kırktır Kırktan 121 e kadar bir davar verilir. 121 den den 201 e kadar iki davar verilir. 201 den 400 e kadar dört davardır. Ondan sonra her yüz davarda, bir davar fazla olur.

İ K İ N C İ K I S I M:

Gümüş ve Altın:

Bunlarda zekâtın farz olması bir senenin geçmesiyle artı rılmasına bağlıdır.

Altının nisabı 20 miskaldir. Yani şimdiki elimizde bulunan 14 adet altındadır. Gümüşün nisabı ise 200 dirhemdir. Bu nisablara malik olan 40 da birini zekât verecektir.

Kağıt para ise altın veya gümüşün nisabı ile takdir edi lir ve ona göre hesabı görülür.

Kadınların ziynet ve hilyatlarında zekât vardır. Borçludan bir adam, borcunu tenzil ettikten sonra kalan parasından nisab olursa zekatını verir. (1)

Ü Ç Ü N C Ü   K I S I M

Hububat ve Sebzeler:

İmamı Âzama göre bunlar nisaba tabi değildir. Ol babdaki Âyeti Kerime mucibince gerek hububatta gerekse sebzelerde her ne kadar varsa az olsun çok olsun zekât vardır.

İmameyne göre, sebzelerde zekât yoktur Fakat buğday, arpa, darı üzüm, hurma gibi ölçüye tabi olan hububatta, yağmurla sulanırsa onda bir zekât vardır. Eğer bir aletle su lanırsa, onda yarım zekâttır.

HUBUBATIN NİSABI: 67400 dirhemdir. Yani 4 deve yüküdür. İmam-ı Azama göre, nisab lazım değildir her ne kadar olurs, zekat verilecektir.

D Ö R D Ü N C Ü   K I S I M

MADENLERDİR :

Şöyleki, sahipsiz bir yerde bir maden veya bir defineyi bulan adam, beşte birini zekât olarak verecektir. Bâki kalan onundur. Eğer sahibi bulunursa, sahibine verilecektir.

ŞAFİÎYE GÖRE :

(1) Kadınların ziynet ve ve hilyatlarında zekât yoktur. Altın kullanılması erkeklere haram olduğundan erkekler ziynet için kullanırlarsa zekât lazımdır.

GÜMRÜKTÜR :

Şöyleki, başka memleketlerden ticaret için mal getiren tüccarlardan hükümet tarafından bir vergi alınırmış. Bu ver giye «Öşür,» tahsildarına «Aşir» denilirmiş.

O malı getiren tüccar müslüman olsaydı o maldan zekât olarak kırkta bir alınırdı, getiren gayri müslim olsa idi, yirmide bir alınırdı. Bizim memleketimizde mukıym olan gayri müslimlerden onda bir alınırdı.

Bu kısım, zekât vergisine bedel olarak gümrük vergisi ihdas edilmiştir. (1)

ZEKÂTI ALABİLENLER :

Kur'anı Kerimin emrettiği vechile, zekât, sekiz sınıf insanlara verilir.

1. Fakir 2. Miskin, 3. Yolcu 4. Borçlu 5. zekâtı toplayan tahsildar, 6. İslâmiyyete yeni gelenler, 7. Gaziler, 8. Bir para mukabilinde kendisini efendisinden satın alan kölelerdir.

Bunlardan maada kimse zekât vergisinden hisse alamaz.

Meselâ, Peygamberler ve nesilleri zekâ alamazlardı. Onlara da zekât farz olmamıştır.

2. Ana ve babalara ve evlâda insân zekâtını veremez.

3. Koca zekâtını karısına veremez. Fakat karısı zekâtını fakir olan kocasına verebilir Kardeşlere zekât verilir. Zekâtta niyet lâzımdır.

SORULAR

1. Zekât kaç şeyde vardır. Ve zekâtı kimler alabilirler.

ŞAFİÎYE GÖRE :

(1) Altın ve gümüşle hububat gibi cinsleri bir olmayanlar, birbirinin nisabını ikmal edemezler. Borçlusuna zekâtını veren, borcunun yerine o zekâtı alabilir.

2. Ana, baba, evlâd ve kardeşlere zekât verilebilir mi, koca ile karısı birbirine verir mi?

3. Hayvanata zekâtın farz olmasının şartı ve davarda nisab ne kadardır. Ve kaç tane zekât verilir.

4. Sığırın, devenin nisapları ne kadardır ve nasıl verilir.

5. Gümüş, altun nisabları nasıldır. Hububatta zekât nasıl verilir?

6. (Öşür) ne demektir. Ve kimlerden ve ne kadar alınır mış.

Arkadaş: Zekât, zannedildiği gibi yalnız paraya, mala münhasır değildir Çünkü zekâttan maksat muavenet ve yardımdır. Binaenaleyh, zekat, fikirde, ilimde, ömürde kuvvette, gözde vehakeza herşeyde vardır. Meselâ;Yüksek fikirli bir zatın cahilleri tenvir etmesi fikrinin zekâtıdır.

60 senelik bir ömrün bir buçuk seneliği din ve vatan uğrunda askerlik sıfatı ile sarf etmek ömrün zekâtıdır.

Yükünü yerden kaldıramayan bir âcizin yükünü kaldırıp yardım etmek, kuvvetin zekâtıdır. Ve keza.

Hülâsa, hemen zekât deyip geçmeyin. Zekât ve zekât yavruları hükmünde olan fıtralar, kurbanlar,sadakalar, teberrular gibi yardımlar nev i beşeri, bilhassa Alem-i İslâmı isyanlardan,perişanlıktan,fakirlikten vehatta komünistlikten kurtarmak için vaz edilmiş İslâmiyyetin yegâne büyük bir esasdır.

O R U Ç :

Ahiret saaadetini teminetmekle dünya saadetine ve alemi İslâmın istirahatine hizmet eden dini esaslardan biride oruçtur.Kur'an-ı Kerimin farziyyetine hükmettiği oruç senede bir aydır.

Fakat, Dünya kürrevî olduğundan her kıt'asında aynı günde oruç tutulamaz. Bazı yerlerin orucu diğer bir kıt'anın gecesine tesadüf eder. Bunun içindir ki Ramazanın ibtidası ayın görünmesine veya şabanın ikmaline bağlanmıştır.

Yani herhangi bir memlekette ayın, ancak o memlekette görünmesiyle oruç tutulabilir.

Gün ve geceleri değişen ve doğu batıları ayrı ayrı olan memleketlerin birisinde ayın görünmesiyle henüz gece vaktinde bulunan diğer bir memleketin halkına oruç farz olamaz.

ORUCUN FAYDASI:

Oruç, bir sene zarfında islenmiş olan küçük günahların af ve mahviyyetine bir sebebtir. İnsanın vücut faprikasını manevî kirlerden,pisliklerden temizlemekle, kokulu, manevî yağlarla yağlay'an İlâhî bir tathir ameliyatıdır.

Haz: Ademden şimdiye kadar bütün ümmetlere, peygamberlere farz kılınmış en yüksek ve riyadan uzak bir ibadettir.

Binaenaleyh, bütün zamanlara, bütün insanlara şumullü bir ibadet, ne kadar kıymetli, feyizli, faydalı olduğu düşünülürse açlık elemine tahammül edilebilir.

ORUCUN TARİFESİ :

ORUÇ : Yemek, içmekle tenasüh muamelenin fecirden guruba kadar terkinden ibarettir. Oruç, müslüman, akıl, baliğ olanlara farzdır. Hayz ve nifas zamanlarında oruç tutulmaz. Ancak temizlikten sonra yalnız oruç kaza edilebilir.

Kuvvetten düşen ihtiyarların ne edaen ve ne kazaen oruç tutmaları lâzım değildir. Ancak fidye ile telâfi edilir

Hasta ve misafirlerin de oruç tutmaları lâzım değildir. Sonra kaza ederler.

Öldükleri zaman yedikleri oruçların kazası sakıt olur.

Gebe ve emzikli kadınlar kendi nefislerinden veya çocuklarından korkarlarsa ifdar eder sonra kaza ederler. (1)

Ölünün kazaya kalmış olan oruç ve namazları velisi tarafından kaza edilemez (2)

Ancak vasiyyet etmişse veresesi bulunursa malının üçte birinden,verese bulunmadığı takdirde malının hepsinden kazalarına fidye verilecektir.

ORUCUN KISIMLARI :

1. Ramazan orucu farzdır.

2. Nezir ve kefaret oruçları vaciptir.

3. Her iki bayram günlerinde, kurban bayramının ikinci üçüncü, dördüncü günlerinde oruç haramdır.

4. Başka günlerin de oruçları nafiledir.

Ramazan orucunun eda niyeti geceden kuşluk vaktine kadar caizdir. Ramazanda nafile niyetiyle veya başka bir niyetle tutulan oruç ramazan orucuna mahsuptur.

Ramazanın kaza orucuna, mutlak nezir ve kefaret oruçlarına behemehal geceden niyet lâzımdır.

KAZA VE KEFARETİ İCAP ETTİREN ŞEYLER:

Ön veya arkadan bilerek yapılan cima, her iki tarafa kaza ve kefareti icab ettirir. (3)

Ve keza bilerek bir gıda veya bir ilâcı yemek veya gıybet gibi fena bir şeyi söylemekle orucunun bozulmuş olduğu zannı ile orucunu yemek gibi şeyler, kaza ve kefareti icap ettiren sebeblerdendir.

ŞAFİÎYE GÖRE :

(1) Çocuğu için iftar edene kaza ile fidye lâzımdır.

(2) Ölünün namaz ve oruçları velisi tarafından kaza edilir.

(3) Ramazanda kaza ve kefareti icap ettiren yalnız cimadır. Başka bir şeyle bozulursa da yalnız ğüne gün kaza lâzımdır. İstimna orucu bozarsada kefareti icab etmez.

Hastalara doktorların verdikleri iğneler hakkında ise husus bir sarahat olmamakla beraber Kur'anı Kerimin menettiği «Ekil, ŞURB» şümulüne dahil değildirler. Fakat zamanın uleması arasında ihtilâf vardır. (1)

Ramazanın dışında tutulan herhangi bir oruç velevki ra mazan kazası için olsun, her ne ile iftar edilirse kefaret lâzım gelmez

KAZAYI İCABETTİREN ŞEYLER :

1 — Oruçlu olduğunu bildiği halde, yanlışlıkla bir şey yemek.

2 — Cebir veya ikrahla orucu bozdurmak.

3 — Burnunun yukarısına veya kulağının içerisine ilâç dökmek.

4 — Tedavi edilirken dimağa veya midesine ilâç kaçmak.

5 — Taş, demir gibi yenmeyen bir şeyi yutmak.

6 — Ağız dolusu bilerek zorla kusmak.

7 — Güneş henüz batmamışken batmış zanniyıe iftar etmek.

8 — Fecir çıkmış iken çıkmamış zanniyle sahur yemek.

9 — Uyurken boğazına bir şey tükürmek.

10 — Uykuda iken kendisiyle cima etmek gibi şeyler yalnız kazayı icabettirirler. (2)

ŞAFİÎYE GÖRE :

(1) Her iki yoldan başka bedenin herhangi bir yerinden çıkan necaset vesaire abdesti bozmadığı gibi her iki yoldan başka, bedenin neresinden olursa olsun mideye giren şeyler de orucu bozmaması gerekir.

(2) Uykuda iken kendisiyle yapılan cima ile orucu bozulmuyor ki, kazası lazım gelsin.

Bu zamanın gençleri gibi gece niyet getirmeyip ve sahur yemeyerek gündüzün orucu tutmayanlara İmam-ı Azamca yalnız kaza lâzımdır. İmameyne göre, hem kaza hem kefaret lazımdır. (1)

NE KAZA VE NE KEFARETİ İCABETTİRMEYEN ŞEYLER:

1 — Unutarak yemek içmek ve cima etmek gibi.
2 — Uykuda ihtilâm olmak,
3 — Temas olmadan men'inin gelmesi.
4 — Bir yerine ilaç dökmek, gözlerine sürme çekmek.
5 — Karısını öpmek.
6 — Bir yerinden kan aldırmak.
7 — Bilerek kusmak veya boğazına sinek, toz kaçmak. Fakat yağmur, kar müstesnadır.
8 — Dişleri arasında mercimekten küçük bir şeyi dil ile çıkarıp yemek gibi şeyler orucu bozmaz.

NAFİLE ORUÇLAR:

Nafile oruç başlamakla vacip olur. Özürsüz iftar edilirse kazası lâzımdır. (2)

SORULAR:

1 — Oruç kimlere farzdır. Ve kimlerden sakıt olur.
2 — Oruç kaç kısımdır. Ramazan orucuna niyet nevakit lâzımdır. Nezir, kefaret oruçlarına niyetin vakti nevakitlerdir.
3 — Kaza ve kefareti icabettiren şeyler nelerdir.

ŞAFİÎYE GÖRE :

(1) Kefaret lazım gelmez, yalnız güne gün kazası lâzım gelir.
(2) Nafile başlamakla vacip olamaz. Yenirse kaza lâzım gelmez.Ramazanın kazası üzerine geçen seneler sayısınca fidyeler, lâzımdır.

4 — İğne vurulması orucu bozar mı?

5 — Yalnız kazayı icabettiren şeyler nelerdir?

6 —Ne kazayı ve ne kefareti icabettirmeyen şeyler nelerdir?

Ramazan orucunun kazası üzerine seneler geçerse, fidye lâzım değildir.

Namaz için verilen fidye, orucun fidyesi gibi bir fitre miktarı lâzımdır. Bu hususta bir namaz bir oruç gibidir.

F I T R A :

Fıtra, hür ve müslüman olan insana vaciptir. Şartı vücubi malinin zekât nisabı kadar bulunmasıdır. (1)

Vacib olmasının zamanın, Bayram gününün fecri çıkmasiyle vacip olur. (2)

Binaenaleyh, fecrin çıkmasından evvel biri ölürse veya fecirden sonra doğarsa veya henüz anasının karnında ise fıtrası vacip değildir. (3)

İnsan küçük ve fakir çocuğunun fıtrasını vermekle mükellef ise de büyük veya küçük zengin çocuklarının fıtralarını vermeye mükellef değildir. Karısının fıtrasiyle de mükellef değildir. Ana ve baba ve evlada fıtra verilemez. Fakir olan kocasına kadın, fıtrasını verebilir. Fıtranın bayramdan evvel veya sonra verilmesi caiz değildir. Namazdan evvel evladır.

ŞAFİÎYE GÖRE :

(1) Fıtra farzdır. Bayram günü yalnız yiyecekleri bulunursa, fıtra lâzımdır. Nisaba mütevakkıf değildir.

(2) Ramazanın son günü güneşin batmasiyle farz olur. Karısının fıtrasını vermekle mükelleftir.

(3) Bir fıtrayı iki fakire vermek caizdir.

Gerek namaz ve gerekse fıtra tehire uğradıkları zaman namaz sukut ider, kazası yoktur.Fakat fıtranın kazası lâzımdır. Çünkü, fıtra hukukî ibaddır. Af edilemez. Kazası lâzımdır.

Bir fıtrayı iki fakire taksim etmek caiz değildir. Fıtranın miktarı buğdaydan 520 dirhemdir. Arpa, üzüm ve hurmadan 140 Dirhemdir Fıtranın piyasaya göre bedelini vermek lazımdır. Şafiîye göre ayniyattan olacaktır.

İ H T A R :

Orucu bozan şeyler iki kısımdır. Birinci kısım yukarıda yazılan şeylerden ibarettir.

İkinci kısım ise gıybet, hased, kin, adavet, fena sözler söylemek, fena şeyleri görmek, dinlemek ve yapmak gibi hallerdir ki, o gibi hallerden dil, el, göz, kulak gibi uzuv ve duygular sakındırılmadığı takdirde, tutulan oruç, alemi manada lâfızdan ibaret,ruhsuz,kabuk hükmünde kıymetsiz kalır.

İşte, Allah'ın emrettiği kibi hakikî oruç, ancak bu iki kısmı içine alan oruçtur.

Ve aynı zamanda insanların şahsî ve içtimaî istirahat ve huzurlarına hizmet eden İslâmiyetin vazettiği namaz, zekat gibi esaslardan biride ancak ve ancak şu hakiki oruçtur.

Evet, birinci kısım şahsi hayata hadimdir. Şöyleki, açlık elemini bizzat görmeyen tok bir adam, açlık ateşi içinde yanan aç insanları ne suretle anlıyabilir. Ve kalbinde şefkat, acımak hisleri ne ile doğabilir. Elbette o adam onların hallerini ne anlıyabilir ve ne de kalbi şefkate gelir.Çünkü, «men lem yezuk lem yedri » tatmayan bilmez.

Fakat, o tok adam bir ay oruç tutmakla bizzat açlık elemini tadarsa, aç insanları görür görmez ihtiyarsız hallerine acır ve dolayısıyle elden geldiği kadar zekatları, fitrele-

ri, sadakaları onlara dağıtmaya başlar.

İşte,bu adam,oruç saikasiyle insanların bilhassa Müslümanların şahsî hayatlarına «Karınca kaderince» hizmet eder ve başkalarına da örnek olarak bir yol göstermiş olur.

İkinci kısım ise, içtimaî hayatı temine çalışır. Şöyleki, hased, gıybet, kin, adavet, fena şeyleri söylemek, kötü şeyleri yapmak gibi insanların ve Müslümanların birliğini bozan ve biribirinden nefret ettiren ve aralarında muhabbet, dostluk ve akrabalık gibi bağları çözen halleri bir adam oruç münasebetiyle biray içinde olsa,o fena şeyleri terkederse herhalde o hallerin terkini azçok kendisine âdet edinmiş olur. Ve git gide daha iyiye doğru gider.

İşte, bu sayede, insanların bilhassa alemi İslamın içtimai huzurlarına, istirahatlarına bir derece hizmet etmiş olur.

İşte oruc'un dünyamıza faydası bundan ibarettir.

H A C C :

Âlemi beşerin istirahatına ve dünya ile Ahiret saadetlerine hizmet eden dinî amillerden biri de Hac'dır

Haccın farz olması namazın farz olmasına lazım olan şeylerle beraber kuvve-i maliye, bedeniye, selamet-i tarik şatları da lâzımdır. Bu şartları haiz olan bir müslüman ömründe bir defa olmak üzere Mekke-i Mükerremeye gidip, «Menasik» denilen Haccın merasimini ifaya mükelleftir.

HACCIN KISIMLARI:

Haccın, Haccıl efrad, Haccüttemettu, hacciil kiram, ömre namlariyle bir kaç nevi ve şekli vardır ki, fıkıh kitaplarında tafsilen beyan edilmiştir.Burada yalnız tarifleri yapılacaktır.

1 - « Ömre » mikatta yani ihram giymek için ta'yin edilen yerde ihrama girerken yalnız ömre'yi niyet eder. Düa ve telbiyeye başlar. Mekkeye girmesinde yedi defa Kabe'nin et-

rafını dolaşarak tavafını yaptıktan sonra (Merva) ile (Safa) arasında -Sai- denilen yedi defa koşmayı da yapar, sonra tıraş olur, ihramdan çıkarak ömreyi bitirmiş olur.

2 - Haccül İfrad: Mikatta yalnız Haccı niyet ederek ihrama girer, düa ve terbiyelerle Mekke'ye girer. Haccın merasimini ikmal edinceye kadar İhramda kalır.

Bu kısım,haccın farzları, İhram, Arafat dağında durmak, Kabe'yi tavaf etmek üzere üçtür.

Vacibleri ise «Müzdelife» de durmak, (Merva) ile (Safa) arasında koşmak,müna çukurlarına taş atmak, Mekke'den çıkış tavafını yapmak, tıraş olmak gibi 5 şeyden ibarettir Bunlardan birisinin terki, kurban kesmeyi icabettirir

3 - Haccü Temettü, : Mikatta ihrama girerken yalnız ömre'yi niyet eder Düa, ve telbiyelere başlar. Mekke'ye girmesinde ömre için tavaf ve sa'i yapar. Tıraş olur, ihramdan çıkar. Sonra müna mevkiine çıkmak zamanı gelirken tekrar Hac niyetini getirir ve ihrama girer. Sonra Hacca lazım olan ef'al ve hareketi yapmaya başlar.

4 - Haccül Kıran : Mikatta ömre ile Haccı beraber niyet eder.İhrama girer, ve düa ile telbiyelere başlar. Mekke'ye vasıl olduğunda Ömre'ye lazım olan tavaf, Sai. tıraş gibi amelini yaptıktan sonra Müna mevkiine çıkıncaya kadar İhramda kalır. Sonra Müna'ya çıkar, amelî haccı yapar.

Hülasa, bir İhram'da hac ve ömre beraber yapılırsa Haccül kıran olur. İki İhram da olursa Haccü İfrad adı verilir.

KÂBENİN BANİSİ :

Kâbe'nin ilk banisi Hazreti Ademdir kı, bir kulübe şeklinde yapmış, ve içerisinde ibadet etmiştir. Ondan sonra çok şekillere girmiş, çıkmış en son şekli, şimdiki şeklidir ki, Hazreti İbrahim'in Cibril'in tarifi üzerine yaptığı şekildir.

Hazreti İbrahim oğlu Hazreti İsmail ile beraber, Kâbe'-nin binasını ikmal ettikten sonra «Yarab, efradı ailemi, evladımı ıssız, ziraatsiz Kabe'yi içerisine alan şu dereye iskân ettim. İnsanların teveccüh ve muhabbetlerine mazhar kıl ki, yaşayabilsinler » diye düa etmiştir.

Cenabı Hak'ta onun düası üzerine her taraftan insanları Hacca Da'vet et diye vahi veya İlham etmiştir.

İşte, bu vahi üzerine o zamandan şimdiye kadar hacca gitmek dinî bir vazife olmuştur.

HACCIN HİKMETİ VE DÜNYAMIZA FAYDASI:

1 - Hac İbadeti : Ziraatsiz yerlerde işsiz, erzaksız insanlara bir yardım yoludur.

Evet, bu gibi insanlara erzak yetiştirip iaşe etmekle yar dım etmek pek büyük bir ibadet olduğu gibi, ilham üzerine hazreti İbrahimin bütün insanlara yaptığı davete bir icabettir. ve hacıların (Lebbeyke, Lebbeyke) demeleri de Hz. İbrahimin o zamandanki davetine cevaptır.

2 - Kürre-i Ârzın her tarafından oraya gelen insanlar bir biriyle görüşüp konuşmak ve her hususta biri birinden istifade etmek ve ilim,Ziraat,Ticaret, sanat ve saire gibi maişet ve terakki yollarını biri birinden öğrenmek için Hac farizesi büyük bir vesiledir.

Evet, Hac dini bir kongredir. Kudsî bir mitingdir Dünyanın her tarafından ve her sınıf insanlarından yüz binlerce insan orada toplanır.

Malûmyâ, o kocaman insan kitleleri içinde her bilgi sahibi bulunur.Bunlar birbirinin malûmatından istifade ve yekdiğerine fikirce iştirâk ve yardım etmekle bütün maddî ve manevî terakkiyat yollarını öğrenip insanlara, memleketlere tamimen neşir için pek büyük bir âmildir.

Demek hacca gitmek yalnız ahiret sevabı için değildir. Dünyanın da büyük bir hissesi vardır. Maâlesef Haccın dünyaya olan faidesi ihmal edilmiştir.

S - Farize-i Haccı eda için Mekke şehrinin tayininde ne gibi bir tercih ciheti vardır. Başka bir kıtada, başka bir şehirde olmuş olsa idi daha iyi ve rahat olmazmıydı ?

C - Mekke şehrinin bulunduğu yer havaca en mutedil bir mevkidir.Kürre-i arzın her neresinden oraya gelen olursa havasına tehammül eder ve barınabilir, eğer pek soğuk veya pek sıcak yerlerden olmuş olsaydı tehammül edilemezdi.

S - Mekke şehrinin (Merve, Safa) arasında koşmalar, (Arafat, Müzdelife) de durmalar, ve (Minade) çukurlara taş atmak gibi hareketlerde ne gibi bir hikmet vardır.

C - Malûmdur ki Hicaz kıt'ası ve dolayisiyle Mekke şehri (Kıplegâhi İslam) dır. ve (Vahyi ilahi) nin mahbet ve mahallidir.

Enbiya, Eshap, Evliya, Salihler ve sair insanların en kıymettarları o kıplegâhta medfundurlar ve kürrei arzın her tarafına nurlar, saadetler neşir eden nurani pırlantalar, hep o kat'ayı teşrif ve tezyin etmişlerdir.

Ârafat, Mina gibi Mekkenin dere, Tepe, dağlarına İslamiyet uğrunda fedayı can eden din kahramanlarının nurani abideleri hep oralarda dikilmiştir.

Binaenaleyh, beşeriyete medeniyet kapusunu açan ve ebedi saadetleri kazandıran o gibi büyüklerin ruhaniyetlerinden feyiz almak üzere ikametgâhlarını ziyaret ve güzergâhlarını gezip o mübarek toprakları koklamak ve zamanı saâdetlerinde hac merasiminde yapmış oldukları efâl ve hareketleri temsil ve taklit etmekle isimlerini, zikirlerini ihya etmek bütün müs lümanlara bütün zamanlarda yapılması lâzim dinî ve insanı ve İslamî bir borçtur.

K U R B A N :

Âlemi İslâmda kurban kesmek meselesi: Hazreti İbrahim ile Hz. İsmail arasında vaki olan meşhur hadiseyi temsil ve ihya etmekten ibarettir.O hadisenin beyanına ihtiyaç yoktur, herkes bilir.

Yalnız, iki şahıs arasında vukua gelen cüz'î ve şahsî bir hadisenin bütün zamanlara,bütün insanlara teşmil ve temim etmekte ne gibi bir hikmet vardır. Bunu beyan edeceğiz.

Bilirsiniz ki dünya terakkiyatını, içtimaiyatını intizam altına almak üzere, Cenabı Hak insanları maişetçe mütesavi yaratmamıştır. Bir kısmı zengin, bir kısmı fakir, bir kısmı paşa bir kısmı hammal bir kısmı âlim bir kısmı cahil olarak çok kısımlara taksim ederek yaratmıştır

Malûmya, bu kısımları biri birine itaât ettirmek, muhab bet ettirmek, nizam ve intizamlarını temin ettirmek için tedbirler,kanunlar lazımdırki, aralarında ihtilaflar,isyanlar meydana gelmesin.

İşte Cenabı Hak şu mühim meseleyi temin için zekât namiyle bir vergiyi zenginlere farz kılmıştır. Zenginlerin şu zekât ve yardımlariyle az çok fakirlerin karınları doyar ve rahat otururlar.

Cenabı Hak aralarında isyani, zekâtla kaldırdığı gibi senede ortalama bir defa olsun fakir ve fukaraya yağlı, etli ve umumî bir ziyafeti de temin için kudreti olan her Müslimana bir kurban teklif etmiştir ki, zengin ve fakir kısımları arasında samimiyet, ve dostluk daha metin bir şekle girsin.

Şu ziyafeti umumiye fukaranın hakkı iken maalesef sui istimale uğratılır. Yalnız (İraka idem) yani kanı akıtmakla iktifa edilerek kanı dışarıya eti içeriye alıyoruz, eniin olunuz ki bu hile-i şeri'yedir. Evet kurban etinden yiyebiliriz fakat

hepsini kavurma yapıp küplere doldurmak Allah'ın emri ıktızasına muhalif bir insafsızlıktır.

2 - Bilirsiniz ki evladın babalarına, küçüklerin büyüklerine itaâtsizlikleri ve aykırı hareketleri yüzünden istirahati beşeriye bozulur. Cenabi Hak bu istirahati umumiyenin bozulmaması için çocukları babalarının emrine,küçükleri büyüklere karşı hürmet ve itaâte teşvik için.

Hazreti İsmail'in kurban olarak kesilmesi hakkında Babasının emrine muvafakat ve hüsni riza göstermesini her zamanın çocuklarına, küçüklerine hatırlatmakla mücessem bir misali göstermek üzere şu kurban meselesini teşmil ve tamim etmiştir.

3 - Hazreti İsmaile bedel fedayi can eden kocaman koç lisanı haliyle bütün istikbal islâmlarına şöyle bir hitabede bulunarak tenbihatta bulunmuştur ki.

Ey müslimanlar, Peygamberiniz Hazreti Muhammedin büyük dedesi olan Hz İsmaili kesmek tehlikesinden kurtardım, kendimi ona feda ettim. Benki bir hayvanım bu kadar fedakârlıkta bulundum, siz ki insansınız ve ayni zamanda müslümansınız daha büyük fedâkârlıklarda bulunmanız lazımdır.

Binaenaleyh, iman ve Kuranınızın emir ettiği gibi vatanınızı, dininizi, milletinizi, Mukaddesatınızı hunhar düşmanlarınıza kaptırmayınız

4 - Bilirsiniz ki dini, vatanı, müdafa için mühimmat lazımdır Mühimmatı elde etmek için varidat lazım, işte Cenabi Hak şu koç hadisesini bütün zamanların insanlarına teşmil etmiştir ki küçük bir menbai varidat olsun.

Evet, bütün kurban derileri içtimaî ve havaî hayatımızı korumak için az, çok küçük bir menbai varidat şeklini almış ve alacaktır.

Ve keza Kurban etleri de fakir fukaraya bir gıda kaynağı olmuştur. Binaenaleyh kurban derilerini Hava Kurumuna veriniz ki size uçak olsun, etlerini de muhtaçlara veriniz ki ahirette size burak olsun ve bu sayede ne dünyada ve ne ahirette yaya kalmıyasınız, vesselâm.

İHTAR :

Hz. İbrahim Hz İsmailın kesilmesini kastederek yere uzattığı zaman,İsmailin ihtarı üzerine yüzü koyun uzatmıştır ki birbirini görmesinler.

Babası nasılsa şefkattan dolayı şaşırarak bıçağın tersiyle boynunu kesmek istemiş iken dağ keçilerinden bir koç nasılsa kaçar onların üzerina gelir, Hz. İbrahim hemen İsmaili bırakır o koçu yakalar, keser.

İşte onların macerası böyle olmuştur.Bazı kitaplarda mübalağalı bir şekilde anlatılmış isede doğru değildir.

SORULAR:

1 — Haccın farz olmasının şartları nelerdir?

2 — Haccın kaç kısmı vardır? Ve nelerdir.

3 — Kâbe'nin Banisi kimdir? Şimdiki Kâbe'nin şekli kimindir.

4 — Hacıların (Lebbeyke, Lebbeyke yani peki peki) demeleri neye cevaptır.

5 — Hacci-ı ifradm farzları kaçtır ve nelerdir?

6 — Haccı ifradın vacipleri kaçtır ve nelerdir?

7 — Kurban kesilmesini icabettiren ne gibi şeylerdir?

NAMAZ SURELERİ VE MANALARI

FATİHA SURESİ :

بسم اللّٰہ ا لر حمن ا لر حيم

Ancak Rahman ve Rahîm olan Allah'ın yardımiyle ve onun hesabına okuyorum.

الحمد للّٰہ ر ب العالمين الرحمن الرحيم مالك يوم الدين

Bütün Alemlerin sahibi ve bütün canlıların raziki ve âsilerin gaffari ve ceza gününün Maliki olan Allahındır Hamdü senalar.

ايك نعبد و اياك نستعين

Üyle ise sana yüz çevirerek, ancak sana ibadet eder ve senden yardım isteriz. Binaenaleyh bütün işlerde

اهد نا ا لصر اط المستقيم

Bizleri doğru yollara sevket. Doğru yollar ise

صر اطالذين انعمت عليهم

İnamlarına mazhar olanların yoludur.Şu mazhariyete nail olanlar

غير ا لمغضوب عليهم و لا ا لضا لين

Yahudi ve Nesara gibi Allah'ın gazabına mâruz ve yoldan çıkmış olanlar değildirler.

آ مين

Kabul et.

FİL SURESİ :

الم تر كيف فعل ربك باصحاب الفيل

Terbiyesinde bulunduğun o Büyük Rabbın fil sahiplerine nasıl yaptığını bilmiş değil misin?

الم يجعل كيدهم في تضليل

Onların Kabeyi tahrip etmek hakkında kurdukları planlarını akamete uğratmış değil midir?

وارسل عليهم طيراً ابا بيل

Sürü sürü kuşları, onların ürerine sevketmiştir.

ترميهم بحجا رة من سجيل

Kurşun gibi sert taşları onlara yağdırmıştır.

فجعلهم كعصف مأكول

Onları, güvelerin delik deşik yaptıkları ot yapraklarına benzetmiştir.

بسم اللّٰه ا لر حمن ا لر حيم

لا يلا ف قريش ايلا فهم

Kureyşlileri biribirine ülfet ettirilmesi ve halka da sevdirilmesi ve ticaret yollarına da bilhassa

رحلة الشتا ء والصيف

Kışın Yemen'e, yazın Şam'a yapılan seferlere alıştırılması ile maişetlerine medar olan esbabın temini gibi nimetlere karşı

فليعبد وا رب هذا لبيت

Bıı Kabe nin Kabbına Hamdü Şükran etmek üzere ibadet etsinler.

الذي اطعمهم من جوع و آمنهم من خوف

Çünkü, onları açlık perişanlığından ve düşman korkusundan kurtaran o beytin Rabbıdır.

MA’UN SURESİ :

بسم الله ا لر حمن ا لر حيم

أرايت الذى يكذب با الدين

Ceza gününü yalanlıyanı tanır mısın? Eğer tanıdığın değilse,

فذالك الذى يدع اليتيم و لا يحض على طعام المسكين

O yalancı adam, öyle bir adamdır ki, öksüzleri kovalıyor, fakirlere yemek vermeye teşvik etmiyor

فو يل

Ceza gününü inkâr eden o kâfirler için felâket olsun Ve keza,

للمصلين الذين هم عن صلوتهم ساهون

Nifakla namaz kılanlara da felâket olsun? Öyle münafıklar ki namazla alakadar olmadığından namaz vakitlerinden haberdar olmuyorlar.

الذ ين هم يراؤن و يمنعون الما عون

Namaz kıldıkları zaman da riya ve gösteriş için kılıyorlar ve komşular arasında birbirlerine eşya vermek suretiyle olan yardımlaşmayı da men ediyorlar.

بسم الله ا لر حمن ا لر حيم

انا اعطينا ك ا لكوثر

Kevser havuzuyla nübüvvet, hikmet gibi çok nimetleri sana verdik.

فصل لر بك وا نحر

Her şeyden alâkayı kalben kes, namazla Rabbına teveccüh et. Ve develeri kes, etlerini dağıt.

ان شا نءك هو الابتر

Sana buğz ve adavec eden ancak zürriyetsiz, hayırsız kalacak adamlardır.

KÂFİRUN SURESİ :

بسم اللّٰه ا لر حمن ا لر حيم

قل يا ايها الكا فرون لا اعبد ما تعبدون ولا انتم عابدون ما اعبد

De ey kâfirler, halihazırda ne ben sizin taptığınıza tapıyorum ve ne de siz benim ibadet ettiğim Allah'a ibadet ediyorsunuz.

ولا انا عابد ما عبدتم ولا انتم عا بدون ما اعبد

Bundan sonra da ııc ben taptığınıza ibadet edeceğim ve ne siz benim Allah'ıma tapacaksınız. Binaenaleyh, meseleyi mütarekeye bağlıyalım.

لكم دينكم ولى دين

Sizin dininiz olan şirk sizin olsun. Benim dinim olan tevhidde benim olsun.

بسم اللّٰه ا لر حمن ا لر حيم

اذا جاء نصر اللّٰه وا لفتح ورايت الناس يدخلون فى دين اللّٰه افواجاً

Vaktaki, Allah'ın yardımı yetişti ve Mekke şehri alındı ve halkın Allah'ın dinine küme küme girdiklerini gürdün

فسبح بحمد ربك وا ستغفر

O büyük nimete karşı Rabbine hamd etmekle o büyük zafere karşı teacciiple « Süphanallah » de. Ve o teaccüpten doğmak ihtimali olan ğururdan istiğfar et.

انه كان توا باً

O istiğfar edenin tevbesini kabul eden Büyük bir Allah'tır.

بسم الله ا لر حمن ا لر حيم

تبت يدا ابى لهب وتب

Ebi Leheb'in her iki eli kırılsın, Zaten kendisi de helâk olmuştur.

ما اغنى عنه ما له وما كسب

Ne mali ve ne kazandığı evlad onu kurtaramıyacaktır.

سيصلى ناراً ذات لهب وامراته حمالة الحطب فى جيدها حبل من مسد

Boynunda urgan bulunan odun hammalı karısı ile beraber alevli bir ateşte yanacaklardır.

İHLÂS SURESİ :

بسم الله ا لر حمن ا لر حيم

قل هو الله احد

Soranlara de, Rabbim uluhivetle beraber ehadiyetle müttasıf bir Allah'dır. Ve keza

الله الصمد

Bütün mahlûkata samedi bir Allah'tır ki, her şeye merci olmakla beraber hiç bir şeye ihtiyacı yoktur. Ve keza maddiyattan olmadığından.

لم يلد و لم يولد ولم يكون له كفواً احد

Doğurmak ve doğurulmak gibi hallerden münezzehtir. Ve aynı zamanda doğurmak ve doğurulmaya medar olan cinsi bir benzeri yoktur.

FELAK SURESİ :

بسم الله ا لر حمن ا لر حيم

قل اعوذ برب الفلق من شر ما خلق

De, karanlığı yarıp, içinden yıkan sabah rabbiyle yarattığı şeylerin şerrinden

ومن شر غاسق اذا وقب

Ve karanlığı şedit ve katı olan gecenin şerrinden

و من شر النفا ثات فى العقد

Ve düğümlere okuyup üfürmekle sihir yapınların şerrinden

و من شر حاسد اذا حسد

Ve hasodluğunu izhar ile iktizasını fiîlen istiyen hasodların şerrinden sakınırım.

NÂS SURESİ :

بسم الله ا لر حمن ا لر حيم

قل اعوذبرب الناس ملك الناس اله الناس من شر الوسواس الخناس الذى يوسوس فى صدور الناس من الجنة و الناس

De, insan ve cinlerden halkın kalbine vesveseleri ilka eden şeytanların şerrinden itasın İlahi Hakimi Rabbiyle sakınırım.

آ ية لكرسى

١ - الله لااله الا هو الحى القيوم ٢- لاتأ خذه سنة ولانوم ٣- له مافى السموات وما
فى الار ٤ - من ذالذى يشفع عنده الا باذنه ٥ - يعلم ما بين ايديهم وما خلفهم ٦ -
ولا يحيطون بشىءٍ من علمه الا بماشاء ٧- وسع كرسيه السموات والارض ٨ -ولا
يؤده حفظهما ٩ - وهو العلى العظيم

1 - Kâinatı durduran Hayy olan Allah'tan başka Allah yoktur **2** - Gafleti icap eden uyku gibi şeylere marûz değildir. **3** - Yerler ve güklerde ne varsa onıındur. **4** - Onun huzurunda ancak onun izin ve müsaadesiyle şefaat edilebilir **5** - İnsanların önlerinde ve arkalarındaki bütün şeyleri bilir.

6 - Onlar onun mâlûmatından ancak istediği şeyleri bilirler.
7 - Onun daire i kudreti, yerleri ve gökleri içine almıştır.
8 - Semavat ve arzın muhafazası ona ağır gelmez. **9** - Ancak O'dur yüksek, ancak O'dur azim.

KUNUT DUASI :

١ - اللهم انا نستعينك ٢ - و نستغفرك ٣ - و نستهديك ٤ - و نؤمن بك ٥ — ونتوب اليك ٦ - ونتوكل عليك ٧ - ونثنى عليك الجير كله ٨ - نشكرك ولانكفرك ٩ - ونخلع ونترك من يفجرك

MANASI :

1 — Ey Allah'ım, senden yardım isteriz. **2** — senden mağfiret dileriz. **3** — Senden hidayet talep ederiz. **4** — Sana iman ediyoruz. **5** — bütün günahlarımızdan rücu etmekle sana geliyoruz. **6** —Ve her işimizi yaparken neticesini sana bırakıyoruz **7** — Ve bütün hayırları sana atıf ediyoruz **8** — Nimetlerine şükür eder seni inkâr ve küfür etmiyoruz.
9 — Sana karşı cephe alanları terkeder, tanımıyoruz.

١ -اللهم اياك نعبد ٢ ولك نصلى ونسجد ٣ واليك نسعى ونحفد ٤— نرجو رحمتك ونخشى عذابك ٥ - ان عذابك با الكفار ملحق

1 — Ey Allah'ım: Ancak sana ibadet ederiz.
2 — Ve senin için namaz kılar secde ederiz
3 — Çalışarak sana geliyoruz
4 — Rahmetini rica eder, âzabından korkarız.
5 — Âzabın kâfirlere mülhak ve gereklidir.

İ Ç İ N D E K İ L E R :

Sayfa

Fiatı (4) liradır.